

५२

३५५२

ASHA ARCHIVES

सनमित्यस्यान्तर्सेकेनाशनेकयद्यान॥पीवावाययगस्कनवृत्तिवन्मुनिवनायययह॥यागथाका॥यदहेनाहिनित्वन्ध॥कह्यामूने  
 राविन॥अनसवगतात्यथानादियन्निहिनकर्मनित्यादि॥किंतुसर्गभाहतायवन्मिनाकमगताउकाभिवदविद्वयायवर्धेसादलो  
 वल्लिनि॥तत्त्वर्थसंगकर्ता॥असादगयवाकर्मसकिफस्यहनिर्वगर्थययभादिसुनकथनयितस्यासादगयवर्धययकादूनविगतिवर्ध  
 लमायातिगथयथाव॥शानताकर्मलक्षकवरासमतिवववा॥पूर्वहिजनमजथनयाशुवाख्यानप्रसंगानपीविष्महात्म्यपुनः  
 संघतिनयवमूख्यगयाअर्तुनाकावेगम्यायहाउका॥उकंयपूर्वभवपुनःप्रायेययसंगथाइस्यसर्वतत्त्वववक्रसीगिभूताइस्यस्य  
 समतिविति॥उकावदयवसमति॥इविद्याह्वनमतहकथितरावर्गमथगिववनागउहवत्वययसंगवव॥थोकवादिपाइरावानांशु  
 विष्महात्म्यकथायसमसंगनि॥अपिपुनवअख्यानस्यविष्म॥यद्यययालगतयासमतिविति॥सर्वसमउस॥अस्यवसिहसहनिववनमि  
 त॥उकं॥पुनवन्कानखिलेनित्यरिधीयन॥यदाअस्यसंख्यानवदितमध्यायेप्रविवर्किता॥वदूयाख्यानसंयुक्तानिखिलंयविवक्तवृत्ति  
 ॥खिववृहनिर्वगन्तित्यधिकनगसफम्या॥खिलयितिवनिद्वारहासफमी॥गतास्वमयस्ययययुधवकु॥गह्वयस्यगतकताय॥एवदन











अग्नितिवाः वनावनमुत्रं गमस्तु वनकीनिवर्जं गमाः ॥ तद्विनिताः अवनः ॥ ४ ॥ वनाः ॥ तर्वाः अवनमूल्याः के दे गत्या निधायानि यथा व  
 यस्यायतायताः ॥ ५ ॥ विष्णुः किं विर्यं कुरुति दर्शनं नारुः ॥ विरुक्तानां याधरुर्हर्षल यदुत्तराङ्गन गच्छति वाः ॥ यथा यदनीयं यथामिति वदामास  
 (नवदया सावद) नेमिजान् धक लवनिः ॥ ६ ॥ नकः ॥ उरु नमति विद्यादियुर्वमवयाः ॥ ७ ॥ यदुत्तराङ्गन गच्छति वाः ॥ यथा यदनीयं यथामिति वदामास  
 थयिष्यामि ॥ ८ ॥ त्वमिहार्सं कात्यानरुवतानां सहाजतः ॥ ९ ॥ त्वमिहार्सं यदुत्तराङ्गन गच्छति वाः ॥ यथा यदनीयं यथामिति वदामास  
 महायाहूः ॥ १० ॥ त्वमिहार्सं कात्यानरुवतानां सहाजतः ॥ ११ ॥ त्वमिहार्सं यदुत्तराङ्गन गच्छति वाः ॥ यथा यदनीयं यथामिति वदामास  
 र्वेषु बुद्ध्यादावाः ॥ १२ ॥ त्वमिहार्सं कात्यानरुवतानां सहाजतः ॥ १३ ॥ त्वमिहार्सं यदुत्तराङ्गन गच्छति वाः ॥ यथा यदनीयं यथामिति वदामास  
 निर्मलं निविष्टं ॥ १४ ॥ त्वमिहार्सं कात्यानरुवतानां सहाजतः ॥ १५ ॥ त्वमिहार्सं यदुत्तराङ्गन गच्छति वाः ॥ यथा यदनीयं यथामिति वदामास  
 ति (नव) ॥ १६ ॥ त्वमिहार्सं कात्यानरुवतानां सहाजतः ॥ १७ ॥ त्वमिहार्सं यदुत्तराङ्गन गच्छति वाः ॥ यथा यदनीयं यथामिति वदामास  
 महाजाजब्रह्मा ॥ १८ ॥ त्वमिहार्सं कात्यानरुवतानां सहाजतः ॥ १९ ॥ त्वमिहार्सं यदुत्तराङ्गन गच्छति वाः ॥ यथा यदनीयं यथामिति वदामास

४

सत्यमाह गच्छताः ॥ २० ॥ त्वमिहार्सं कात्यानरुवतानां सहाजतः ॥ २१ ॥ त्वमिहार्सं यदुत्तराङ्गन गच्छति वाः ॥ यथा यदनीयं यथामिति वदामास  
 गच्छताः ॥ २२ ॥ त्वमिहार्सं कात्यानरुवतानां सहाजतः ॥ २३ ॥ त्वमिहार्सं यदुत्तराङ्गन गच्छति वाः ॥ यथा यदनीयं यथामिति वदामास  
 कात्यायनः ॥ २४ ॥ त्वमिहार्सं कात्यानरुवतानां सहाजतः ॥ २५ ॥ त्वमिहार्सं यदुत्तराङ्गन गच्छति वाः ॥ यथा यदनीयं यथामिति वदामास  
 र्वनिर्मलं यदुत्तराङ्गन गच्छति वाः ॥ २६ ॥ त्वमिहार्सं कात्यानरुवतानां सहाजतः ॥ २७ ॥ त्वमिहार्सं यदुत्तराङ्गन गच्छति वाः ॥ यथा यदनीयं यथामिति वदामास  
 यदुत्तराङ्गन गच्छति वाः ॥ २८ ॥ त्वमिहार्सं कात्यानरुवतानां सहाजतः ॥ २९ ॥ त्वमिहार्सं यदुत्तराङ्गन गच्छति वाः ॥ यथा यदनीयं यथामिति वदामास  
 रुतस्य ॥ ३० ॥ त्वमिहार्सं कात्यानरुवतानां सहाजतः ॥ ३१ ॥ त्वमिहार्सं यदुत्तराङ्गन गच्छति वाः ॥ यथा यदनीयं यथामिति वदामास  
 जाना ॥ ३२ ॥ त्वमिहार्सं कात्यानरुवतानां सहाजतः ॥ ३३ ॥ त्वमिहार्सं यदुत्तराङ्गन गच्छति वाः ॥ यथा यदनीयं यथामिति वदामास  
 ना ॥ ३४ ॥ त्वमिहार्सं कात्यानरुवतानां सहाजतः ॥ ३५ ॥ त्वमिहार्सं यदुत्तराङ्गन गच्छति वाः ॥ यथा यदनीयं यथामिति वदामास  
 विवर्णा ॥ ३६ ॥ त्वमिहार्सं कात्यानरुवतानां सहाजतः ॥ ३७ ॥ त्वमिहार्सं यदुत्तराङ्गन गच्छति वाः ॥ यथा यदनीयं यथामिति वदामास







[illegible][illegible]



एतत् ॥ कार्ययत्नसंहरत ॥ दयकृतिहायं देयार्थं ॥ अणुदकस्य पशुमसक्त्या कथं न वृष्टिकन्यावर्धुन नान्यणुन विदुर्हं सगर्जनवत् ॥  
 अमुखाद्विक्रमद्विक्रमः संकथय कथं पाचं सत्त्वपापशालं नमूत्य हि प्रविनाधः पृति तनजनाकवमिदमिति न विनाधः ॥ निनाधः नोस  
 ॥ निखोयवाह निखतया ॥ जोहिरः कथं प्रपुनः लयजालं न ऊर्ध्वं कानिश्चमयीति ऊर्ध्वं प्रपुनत्वादिना कानिश्चं जामाहत्वादिना अणुः  
 तव एव गत्रीया ऊर्ध्वं गच्छेत् ॥ ननैकस्मिन्नवत्त्वयितयः पशवाः कुशुवतात स्थितिहावः ॥ अयन्नुदीर्घः गतायः ॥ मृतः सत्यर्थः ॥ महीयतक  
 जिता सत्वति ॥ वयः पक्रिजानीयं ॥ प्रियसंवायः प्रियविवादः ॥ ॥ अकथयः ॥ सुगवर्धयनमंष्टीयजीजनत् ॥ दकस्य वदहितप्रियदक  
 तापश्यान्मृतिः ॥ पूर्वसहिसंमृत्यन्ता नावयः पत्रमधिना ॥ अणिक्काममथवेवर्ध्या रुयादवर्धिसंरुमः ॥ तं लयाजनयाना सधितवमृति  
 पद्वयः ॥ दकसाय रुयाय कथया दक इहिनजनयामास ॥ पूर्वयत्रमधिना वक्रधायः सत्यर्थः एतीयासत्यत्रः लयनर्हवितन्यः वापव  
 मधिन्नरुतिवा ॥ पूर्वकस्य विदुः ॥ अणिक्काममथवेवर्ध्या अयन्नुदीर्घः गतायः ॥ मृतः सत्यर्थः ॥ महीयतक  
 निष्कामकथया ज्ञातः ॥ कदनकदं दशन फल्वा ॥ अणिक्काममथवेवर्ध्या अयन्नुदीर्घः गतायः ॥ मृतः सत्यर्थः ॥ महीयतक  
 नांमार्थको

[illegible]







एवमवतन्मविषयं तदवद ॥ ॥ यद्विषयसंज्ञं ॥ अधिष्ठानमात्रं यः कथं यावन्निमित्तं धर्मधत्ता यद्विषयं अद्विष्टं यत्नः यत्नः नमः  
 तदवतन्मविषयं कृतं यत्नं लोकनलकादिरूपसंज्ञं तिलावः एतद्विषयं नाकास्य संख्युद्भिद्वासायाकावत्तुनं वगीति  
 तात्पर्यं कृताकृतिविषयः ० साधीयोनं कर्तव्यं यथाकृतं कर्मणि ० अकृतं सत्कर्मणि ० एतद्विषयं सर्वसत्त्वत्वाद्यत्नं नमिति तिलावः ॥  
 कालात्मजात्मजः कात्रात्मजः नम्यात्मजासुनीधतयात्मजः यत्नः कृत्वा अयसोऽर्थं असात्यतमयकं निधनकले अवलयात् गर्वात् यत्नः  
 नाननकोत् यत्नमनेने कविः ॥ ॥ यत्नं कलायः ॥ अग्निवसानामदवाः ॥ यत्नं कलायः ॥ अग्निवसानामदवाः ॥ यत्नं कलायः ॥ अग्निवसानामदवाः ॥  
 नामः ॥ अन्तर्निष्ठा अन्तर्निष्ठा विद्यायीकृताः ॥ धजलं अन्तर्निष्ठा ॥ वेजयत्यमथाह्वयं धजलं विद्वत्तमजसीति निधयुदार्तात् अन्तर्निष्ठा  
 यत्नं कर्तव्यं विद्यति वक्रं विद्वत्तमजसीति निधयुदार्तात् अन्तर्निष्ठा ॥ यत्नं कर्तव्यं विद्यति वक्रं विद्वत्तमजसीति निधयुदार्तात् अन्तर्निष्ठा ॥  
 कतिवद्वत्तमजसीति निधयुदार्तात् अन्तर्निष्ठा ॥ यत्नं कर्तव्यं विद्यति वक्रं विद्वत्तमजसीति निधयुदार्तात् अन्तर्निष्ठा ॥ यत्नं कर्तव्यं विद्यति वक्रं विद्वत्तमजसीति निधयुदार्तात् अन्तर्निष्ठा ॥  
 ॥ तिलावः ॥ सत्त्वत्वाद्यत्नं नमिति तिलावः ॥ सत्त्वत्वाद्यत्नं नमिति तिलावः ॥ सत्त्वत्वाद्यत्नं नमिति तिलावः ॥ सत्त्वत्वाद्यत्नं नमिति तिलावः ॥

[illegible]



[illegible][illegible]



लीहवि॥

नहिनीकथा स्वाक्या अतिभव सर्वं रक्तवया ये संहानिर्मितवती मर्कमस संहाय ४ यत्रिया ल्या ४ अकवयुक्तान् कनयुक्तमव  
धिं कवा विभित्तवलिभित्त अकार्यकवर्णवृत्ति ॥ एतन्मथवचन चरवाद वहमानचिनयन् जोनन् मननाने चोपूतो तयतीकः  
न्यायान्यकथनान् पार्थिवी पृथिवी ४ संक्यानिर्मिता पार्थिवी पृथिवी नाहीति वा साविनार्थस्य मय पृथिवीति ४ विधजि ४ क  
म्यमूङ्गमन्वापानि ४ अयाहाय यत्रियक वृक्तवृत्ति ४ कृति यत्रियान्मानस्य प्राधान्यान् अन्वदायव ॥ मय ५ सुपत नत्यनिरुकी  
(मययकी कडा राथान्यति ४ अणु रंवा विहाव संसृष्टं मय दसि ४ वरुवी अन्वा रुक्तिरुक्त ४ अणु थाग मूयाय निर्वर्तयामि मियादय  
मि मारुण्यवि ४ वरु विवस्वतवृत्ति अतिनजस्तिन ४ अर्थ ४ समिक्त ४ अयक वि ४ वरु ४ उमा ५ न्वनिर्मिता नाको ककुम्वानिलियन्  
ककुम्वितिवि ४ तस्यार्थचन स्वाडामि वरु ४ मय ५ मय निष्कामया मास निर्मितिर्न मन्दीकन अथतजसा द्वादश दिव्यजमति कल्प  
नवयवक्या कृय अथवा यदनरुयी मय ५ तज सुदवा मताध तादय ४ स्वीकृत्य सूर्यत्वमलरुक्ति अकता रयान कका विरयय ४  
समरावयन् समममकना ॥ सातत्रिभ्रवमदिति नालिकायां यतिर्न यनयूवण कृयानिभ्रवमन् सकवती शिषजावने वध ४ एषो

११

पजायतीनां वक्रादीनामकविंशति संख्यानां मध्य ५ हमावि त्र स्वानिगिदगीति ४ मरुमस्य पजायनविरुक्तं कृत्वादिमध्य अरुमाना  
कपालस्यतिना धर्मा नाजा सथाय सति कृन् सखवतन् यनयत्वधर्मस्य प्राधानी नस्यागलाय ४ रविधतीति यत्रिया यरुत्वं सचनरु  
वृत्तियनवृत्त ४ सावर्तुस्यमनसंहायसीह ॥ धनयतीनयथेदियर्थ ४ वामुवका ४ तयवृत्त ४ अयां ४ वरुयवीततथ नाकाम विरुक्त  
यर्कनाम मिखाववृत्त यान्द ४ नूदोयाजीवमधु कानलादिता तनयावकर समन ४ दिना विरुक्ति स्वानना ४ अकन विरुक्त  
कता पूर्ववृत्ति ४ समुद्र ४ य ४ वीत्यनागतन सन्धेड रयका वि यत्रिमा यत्रिम समुद्र सगट यावेन विरु पूर्वगयस्य ४ अरु  
वगयावृत्ती तनधेय यत्रिसुयन्मस्य अतिस्मनयून अतिष्ठाकृतिनिर्वा सन्धेयर्थ ४ नयजिया वाऊ कार्य मानवथा मनयूय ४ वे ४  
वे ४ अयां जातला गूजा कर्णगंगी वक्रादीनां स्कानसंयियला गूजावर्णिष्य सुवग ४ कर्णकर्वा ४ विरुक्ति दयाधर्ता नामा  
अथाध ४ अर्थ ४ नास्मिथा ४ यतिद्वन्द्वियस्यति कला तदविषयधर्मा ककदस्त्वधर्मा वयस्य समानका समानजयदिति कक  
स्तनामा ५ रवन् ॥ निवृद्धि नूत्यादि उदकाका नल सधूधनामा ५ सनात्यत्रिरुवस्यविशमानत्वा नर्त्तनिवृद्धि ४ मय ५ तानतय ४ क



लीलवि०॥

उमहसि नलिगक्रामीतिउदधत। समय अनूवनीयय मवृक्षमधवत्सुनिर्जलरुतागव सफाहंरुनिकन्यनगदाखवनी। गव०॥ एका  
द्वितीय० संलिगवत० गीउवत० दिगमावत्ययप्रिमांकिनरुं गि। गव०॥ वात्रिसूयावयावयामासं निवस्यरुता कन्यसोकनीयीसो न  
स्यहंसवतीतिहिसवतकन्या दणद्वतीनाम तस्यर्णरुतागव स्यायनारार्थनि। गव०॥ अनूववाह पुरध्याया० यसनजित् अनूववा। य  
नाजयत्नीनांकीरुनमयिसंगतं। तनाधर्मता त्यायनाधनपूरयागजन। गमननरुत्यान गदांनीवा क्र। एनाविगवांरुद्वधार् अनूक  
न्यार्थ दयार्थ। रक्कविग्वानिरस्यरुविद्यामीतिवगिह्या अस्यां०॥ समीप उपां। पुवतमस्यरुवर्त यायायाध्यायसंथागमनं गथा०  
संवन्धार् याविगुहममतागविद्यास्यान् सफमयद सफयदीकन। ए दलएवनिहानिप्यदि० समाफिर्वा। नवस मूदत० तस्मा  
दुतवान् सफमयद तस्मात्पूर्वतनाग दतवान् पूर्वजहावतिदर्शनार् कविउदतवानितिदवाके। सफ मयद अनियनरुति  
गव०॥ जाननधर्म विवाहसंधर्म। गुहवृद्धा दुर्विनयं त्यक्त्वा गुहवानेयं रुवलिगिष्याकलस्यनिकृति०॥ यायधिर्हं। अस्यावाह  
० नूनवलिहस्य॥ ॥ दणधर्मगतावाजगि उकवाया। ग। यजागन॥ दणधर्मनजानकि धतवाहु निवाधगात्। मरु ०॥ यमरुउ

१२

मरु०॥ एन०॥ कृद्वावुकिग०॥ लवमानप्ररीवृथ लव०॥ कामीचनदणरुति। एनवाभकगमधमयूकूरुत्यथ०॥ ॥ वाज  
गि। रायलिधकाग स्याकिताययोगन दवाधनमरुपूर्वकदूतयतिविकस्य उपयागात् रुदगा एकीधन्ये गदूनीति। गदू  
नयनाध० मिषतांयन्धर्ता अनूववस्यही सवादी एकविउरुत्वादियनामातस्यवाह० गदूकिर्जयदुमाह॥ नात्यर्लधामि  
करुतिधर्मयूग दतयूग गवदीकलिमवि। गव०॥ गदूसन्हावनया सयल्या दहननिवसने तिवाहोतवान् अजोसंप्रमस  
मथन विपरीताचन। ए संकननवा दलासमीप तीवसेमीप अयदग०॥ गव०॥ कविननवा तसेसगवाय मेहीनाना एका एका  
कलिनी अयनेकामरुतीउन्नीमलाव गदूदला दमध्या दनादूपनकादीजा दलाद्वीजानीव तयवधि० सरुप्राविगर्हाणी॥ ॥  
य०॥ जनरुति असमरुसाना मानर्दिलीयूरुत्यस्यवि। गव०॥ कदमरुति अन्यथाजपिगा अरिसंदिताजिता० दयाद० पूर०॥ अ  
वातावयत् सन्मीदिति। गव०॥ मरुयदुूरुत्यस्यार्थनाममाता निसत्या निपुणति अकदयद्वानुविद्यया विहीतकव कस्यनलो। एव  
नितानियनसेमरुयदु०॥ नरुमरुयदुूरुति अ। एनत्यूरुत्यारुय वि विती०॥ यत्यया नस्य दगितत्वात् एगिगद्वि विवजा विगनन







[illegible]

१४

[illegible]



॥ १ ॥ कल्याणगाजनं मङ्गलपार्थ यगवताः ॥ अस्वलितयागमर्थः ॥ ॥ एवं विधासुततात वाक्कामक रवस्सदातरन  
वाजात्मजाः अस्मन्नाथार्थयागमर्था निमित्तं लभन्वस्मिन्निमाद्यमात्रे तादृशानि माकः ॥ अथ सम्पादनं सनत्कमावर्तकानदानसम  
थ कालस्ययनिगमनं यत्रियाधनं ॥ अस्मिन्सतर्गपुष्टयनः ॥ अस्मदन्नावाधमन्तु एकारुमिनिममतिनेरुवतिदिमर्थः ॥ काल  
॥ सङ्गतिः अस्मदन्नावर्थात्मकः ॥ गान्तरवाजात्मजान् कृत्स्नं कोलिकपूराणयर्थं दियवद्भवा वरुनस्तथा विधानयश्च सवक्त्र  
दहं तन्मक्तिर्लोवाद्यो यथैवावर्तितेरीमवाक्त्र नीकोमन्तुनिष्ठयेकवदाग्रसूत्राया अन्त्यान्यमित्यर्थः ॥ यागमग्निवक्त्रदहविने  
यर्गः ॥ ॥ विजाजः ॥ यूनवाजातः ॥ सूक्तननरु कर्मणा विजाजः ॥ एव वक्त्रदहयितामरुः ॥ सूक्तननस्वमनात्र ॥ यनवक्त्रमानेन विष्ट  
स्वनपूयणः ॥ यूनजातिर्ल्यर्थः ॥ पूजनीययावटकया ॥ उत्तिकः ॥ उद्धतः ॥ महान् ॥ नाम्नातनरुतनकार्त्तयः ॥ रुतपूजाः ॥ कार्त्तिनूययूध  
॥ ॥ साधेति सूक्तपूजययूधः ॥ यद्वद्वः ॥ कामरुग्ननेवनदानाग यद्वद्वमसर्कवर्कयस्य अूधः ॥ यस्तान्नयनं रुमोस्तुष्टाया  
स्तीर्णयनगयाया अर्थदनिहिर्नीतिर्हः ॥ ॥ यद्वद्वतस्यतच्चक्रमेधर्मनिवतस्यवे ॥ यनदोत्रारिलायै ॥ सद्यस्तानिर्वर्दनीय

[illegible]



लीहनि ४॥

सु गन्धमादनपात्रं याजासिद्धजन्मनिमित्तम् । अमृताख्यलैरुं तस्मा ऊनावागविनागनमिति ॥ पृथुको निष्पु कश्चनंगीर्वा  
 पीथपीठयिष्या अमृतया धानं सद्यस्तु कर्णं ऊजीजरुग ल्यकवान यक्षुत्वं मवर्ण । याहास्यं विरुतमूर्खं बालघातिनं बालन निष्पु  
 नानालिगं अमृतवना आकासममिनी आर्षसाय यक्षेकृतयनिल्यकं पृथिव्यादिमहाकृतयक्षकहीनं नवमृतदरु स्वा (थ) ३  
 ॥ संहर्षिता ता तयस्विनीदिना वासनीं नदं कर्तुमी । यनिमर्थसि अगच्छसि अयककलेया अयकमधुवधन्या विचीकवीयः  
 किनिष्ठधनिः ४ युकाहिविक ४ कश्चिथोनाजात्र यागवाचकणीय ४ कश्चिथार्क नवकवि (न) ४ दलधर्मगता पृथ्वीकाधायनमथागा  
 ॥ अमृतवनाकार्णं कृतकिलिषा कृतायवाक्षा विष्कं विष्मसं ॥ नविष्मस्यविष्मस्यविष्मस्यनातिविष्मस्य ॥ विष्मसा इयमृत्यनमू  
 लादयिनककति ॥ नविष्मस्यविष्मसंमक्यार्क कृत्विष्मस्य अजातविष्मस्य विष्मस्यि एकान्तविष्मस्य संयत्ययन्यनक्यार्क न  
 दात्रन (म) मूल संगयादिसंरात्रनादिनिरात्रं ॥ नाजसविष्मस्यविष्मसंमक्यार्क कृत्विष्मस्य अजातविष्मस्य विष्मस्यि एकान्तविष्मस्य संयत्ययन्यनक्यार्क न  
 ति ॥ अयुनर्तिथोयनव ४ याकात्र ४ कीटकायथा । नाजसविष्मस्यविष्मसंमक्यार्क कृत्विष्मस्य अजातविष्मस्य विष्मस्यि एकान्तविष्मस्य संयत्ययन्यनक्यार्क न

७३

अयुनर्ति, मूक्यमयिष्यावात्र ४ कीटकायथा यष्टिमयावमर्गित्यसिद्ध ४ सचकिलकयष्टकादिनकत्रय ययउल्ययन यक्षाक  
 नद्वनमृत्य अरु मीयनिग ४ यक्षि ४ खायन अमृतनर्तिथोयनरुतेनयं सोन विरोयमित्यर्थ ४ यावर्नकीटकाय (थ) तेकविग  
 यावकृतं व यावार्नयाकात्रमावक कीटकायथा सवति पुवमयविष्मसं कर्तुं नानग्यानि यथावलीलता रुवित्रिद ४ ॥ जयो न  
 नमूचियथा देयारुननयाथिव ४ नमूचिर्नासासुव ४ पूर्वेवक (म) वनप्रसादो गस्तु कश्चि वात्रो वनकादीनमवध आसीन गता  
 वरुणमिस्वामूनय सुनसुदगमूचिना सख्यं लक्ष्म कात्रयामास ४ अननकव ४ लजा नमूचिना सुद ४ जलकृत्तनसंन्यायी रंनगु  
 उकना विस्वकृत्त नमूचि अद्याम । अनामिस्वमायन पिण्णो नविष्मस ४ कार्यं गिराव ॥ उपधा कृत्त उपमामिनिषा य ४ यन ४ य  
 ० ४ संकयसन्धुका ४ उ ४ उ ४ उ ४ कृत्त सत्वात पुवमन्यगिद्वय ४ कव ४ ४ मग ४ लुक्कयाध ४ वदित वदित ग (न) दीनय ४ नदीवम ४ ३  
 नदीमीनमिनिषया ० ४ तस्मा मी नयनमिनीयेका ॥ ॥ पूजनीयायाख्यान ॥ ॥ निर्वर्तन सिध्दिनि स्वमृ सङ्गति स्वमव सवति ध्यायतीति वि  
 ययविमृखत्वा विरुवर्हियिरुका ४ उयवत मृगुवी पुदसमीय । समानवत्सा सवत्सा सहा (थ) समानगद ४ न्यायागता साधुलोक



[illegible]

वायुः तमवर्धयामधर्मवृत्तं यद्विष्णुः अनन्तं यद्विष्णुः ॥ ॥ अणुधर्मवृत्तिर्निर्णयः मनसा त्वगमत्यदः ॥ अणुधर्मवृत्तिः सूक्ष्मधर्मवृत्तिः  
१ मनसः पदं विषयः अणुधर्मवृत्तिः अतिवक्रात् ॥ अणुधर्मवृत्तिः अणुधर्मवृत्तिः अणुधर्मवृत्तिः ॥ १०४ ॥ यामधर्मवृत्तिः यामधर्मवृत्तिः यामधर्मवृत्तिः  
सूक्ष्मधर्मवृत्तिः सूक्ष्मधर्मवृत्तिः सूक्ष्मधर्मवृत्तिः सूक्ष्मधर्मवृत्तिः ॥ १०५ ॥ यामधर्मवृत्तिः यामधर्मवृत्तिः यामधर्मवृत्तिः यामधर्मवृत्तिः  
वक्रवृत्तिः वक्रवृत्तिः वक्रवृत्तिः वक्रवृत्तिः ॥ १०६ ॥ यामधर्मवृत्तिः यामधर्मवृत्तिः यामधर्मवृत्तिः यामधर्मवृत्तिः  
कलकलः अणुधर्मवृत्तिः अणुधर्मवृत्तिः अणुधर्मवृत्तिः अणुधर्मवृत्तिः ॥ १०७ ॥ यामधर्मवृत्तिः यामधर्मवृत्तिः यामधर्मवृत्तिः यामधर्मवृत्तिः  
विनीतानि विनीतानि विनीतानि विनीतानि ॥ १०८ ॥ यामधर्मवृत्तिः यामधर्मवृत्तिः यामधर्मवृत्तिः यामधर्मवृत्तिः  
उद्वर्गितः उद्वर्गितः उद्वर्गितः उद्वर्गितः ॥ १०९ ॥ यामधर्मवृत्तिः यामधर्मवृत्तिः यामधर्मवृत्तिः यामधर्मवृत्तिः  
यामधर्मवृत्तिः यामधर्मवृत्तिः यामधर्मवृत्तिः यामधर्मवृत्तिः ॥ ११० ॥ यामधर्मवृत्तिः यामधर्मवृत्तिः यामधर्मवृत्तिः यामधर्मवृत्तिः  
हवात्कार्यः साधकाः यामधर्मवृत्तिः यामधर्मवृत्तिः यामधर्मवृत्तिः यामधर्मवृत्तिः ॥ १११ ॥ यामधर्मवृत्तिः यामधर्मवृत्तिः यामधर्मवृत्तिः यामधर्मवृत्तिः







यान्न मातुः सकाशात् तत्स्थालिनीं सति खगिधनथागन तत्पुत्राय कर्म॥ समस्तद्विष्टं उदयकनातिष्ठतिहला लाकाशदिग  
लंसी। तथा च जतिः ॥ १५ ॥ भावत्यातयविल्य कः कदाचित्तपि चन्द्रजाले जलदयं किञ्चित् न गेयचनलय दद्यान्वाद्यं कयविद्वद्या इमिति। वै  
नाजयुक्तिकावेनाजामनूक्तकृता गृह्णा। यत्तु सामयुगा इत्यादयामास विवर्णः यत्र न लु॥ ॥ सामात्यलि॥ ॥ संवत्तमेधूनः अग्न्याग  
ननवहिनः॥ ॥ तथा सहावसडाजा दगवर्षागियः ॥ १६ ॥ यत्तु यत्तु स कवाक्षेव दगवाक्षेव लानवत्। अत्र च नवत्तवर्षद्वयमादाय नृक  
यष्टिः ॥ १७ ॥ यत्र गीया ॥ १८ ॥ कानावाषष्टिः एकयष्टिः ॥ १९ ॥ अन्तु वेपथः। दिष्टः ॥ २० ॥ सूजीता कानयु यत्तु कदगवर्षादिसंख्यं कालसंवासनिद्रुय  
नि जेष्ठा उडनयष्टिर्वर्षादिदिविजाताः ॥ २१ ॥ उर्ध्वार्धमनूय लाकादिवर्गगार्था स्वर्गजवजाता समर्थसं कर्त नियमन्वातमवदगयति॥  
॥ ॥ अन्नमदगनः ॥ २२ ॥ न्यादिना द्युतमाश द्युतविन्दू यन्त्रविशि यन्त्रवत् ॥ २३ ॥ समीप एकयष्टिपूर्वविधिना गत्तुका तस्मिन्वाहिसका  
असका युनिष्ठानं प्रयोगं प्रियागतिः ॥ २४ ॥ सन्धिः ॥ २५ ॥ तामा उवर्णे मर्षा कनूकगुक्त यद्वर्णी (थेयुक्तनिर्था हिमवत्याख्यायां स  
माहूतां स्नातां वायुष्मा कं सन्धनीयनीहस ॥ २६ ॥ दगितगूति (गवः ॥ २७ ॥ गिवा ॥ ॥ जायदतिमनसि धात्रवयसि निष्ठः ॥ २८ ॥ राजायः

निष्ठिमः॥ हृद्यावज्जुः॥ सममनसिवचसिर्लतस्मात् रुजायतिष्ठत्वादीनि विनष्ट विकलतया नाहान्नदन्नायामकाद्यव  
मादीनि नागवल्गु कल्पा रुकानिकानिनीयति अथवा सखी नासामान्यवत् ४ रुजाय सखि उर्वीसि हृयादयुने ॥ अस्य युनव  
सामनसा मननिमननिमाना नूकलारुत्वानि ४ यवनया हृद्यावज्जुः वचनानूकलारुत्वानि ४ उर्वीसि सख्या इत्यायनस्यर्थः  
यद्यावेदिवाक्यमवदमता दलमव जगामनिगय ॥ अथत्यदि ४ ॥ दिविजा ४ दिविजागो ४ बाजनाट संघाट काश्चनप्रहृत्य  
स्यद्विलेषणं ॥ ॥ श्रीमानिति काश्चनस्य काश्चनप्रहृत्य लीमा लीमसुनूतिवत् यज्जुः सद ४ यहुः सुन यहुवाट यहुः सुनि ॥ पु  
षो यस्यामयहुं विद्यु माचनसि ॥ अथ ४ हृद्यावज्जुः वचनानूकलारुत्वानि ४ यवनया हृद्यावज्जुः वचनानूकलारुत्वानि ४ उर्वीसि सख्या इत्यायनस्यर्थः  
सुनिर्गल्पा उक्ता लीमा मनिदिता ॥ यस्मात्वं मा मयिपविरुय उक्ता मवयससि गस्मान्दीरुविद्यसीत्यवन्नुय ४ अथ ४ नदीत्  
मायना नागमनिजयवाहार्द्धननिर्मितारुवतीत्यर्थः ४ वलवेर्मा यो नाजाकानि कर्तुं सन्त्य ४ गसात मस्तमा इत्याह विद्यतीति  
योवकसी युनूकस्य कन्या रुगुनन्दनति सीति नागोनक सन्वाधनं वनूलसुतं रुविद्विलेषणं नायनी उयथाय ४ रुक्मीय ४ व



नृदयसधः सुकालप्रार्थनया गन्तव्यं न न अथ वरुणस्तु विष्णुसर्वं वक्रावदा धर्मादिर्वाक्कायसदः वाक्कायधर्मः समाः  
लोकं मिश्रतिशदिबुद्ध्यावृद्धिः। गमात्मकं गमस्वरूपं नोपक्रममिति तिरावः। कामवर्न रुपात्मनस्य वनवियर्थासः वः  
४ यन्निवर्तनीयवेषुवया मधुवेषुवः सु अर्चिको जमदग्निः ४ पुनः ४ लः ४ पुनः ४ यः ४ जमदग्निः ४ ततो नमस्कृत्य विवाहः मयैक  
न विवाहः सर्वधः ४ त्रिदशस्य नाहः ४ दवेदः ४ लाद्यवनातः ४ वादानां गाः ४ अमावस्यवर्गः ४ ॥ समुत्था ४ वरुमानां वाकायधः ४ गृ  
हीतास्तु ४ वज्रपाणिनः ४ वज्रपाः ४ हैविदं प्रेक्षणीहः ४ देवेदः ४ लाद्यवनातः ४ ॥ नमः अर्चः ४ उवमन्यगपि नमः अर्चयितुं धर्मः अर्चावात् उधर्म  
न धर्मिकाः ४ अर्चावर्तनः ४ गमावलवलापि कार्यसाधिकतिरावः ४ पूजना नियः ४ प्रति ४ वक्रतिथिवरुधमार्त वदनीरुलमार्त  
वदनीरुलप्रमाह मत्यल्यमयि विकुर्वः ४ खितः ॥ नजिर्वर्गः ४ ॥ अननसा माकवर्गवर्तित नति तथाप्यसंलना ननसः ४ समाख्यातः  
४ कः ४ वृद्धः ४ नजिवा ४ वृद्धः ४ गमायननामधेयस्य ॥ लोतका ४ पुनः ४ समाः ४ अर्चिः ४ मनाः ४ गमायनां वाक्कायधः ४ कः ४ प्रियवर्गकला  
वृद्धः ४ धनमुदीर्घनयसां जातः ४ ति ४ लोवः ४ धनः ४ वक्रतिथिवरुधमार्त वदनीरुलमार्त ४ ॥ विद्वानिति वृद्धः

स्तनयाख्या वरुणमुः ४ नानाधनवक्रलोवि ४ लोवमाह ल्यधवः ४ त सा काद्यवर्गन मार्त तथा विधयूना ॥ वक्रावावः  
मूकिसाधनतावक्रिने वरुणवत्यनमः ४ सयन्निवाजक यी लोवनाया यो दिलिम्कि कः ४ गमायनां वाक्कायधः ४ समाख्यातः ४ विद्वानिति वृद्धः  
दिलवमवस्त्रसायन्तुसायी तिवः ४ धेविवायः ४ अर्चः ४ अर्चमाग्युनान वदनीरुलमार्त वदनीरुलमार्त ४ ॥ गमायनां वाक्कायधः ४ समाख्यातः ४ विद्वानिति वृद्धः  
वृमः ४ दायाद्यं नदधधर्न लायामुजागस्तु लाया लाग्नावात रुयुवर्गः ४ मीकावाद्यः ४ लातामताम अमावावर्गः ४ प्रकवः ४ तत्स  
कतिवर्गुर्न ४ एतदवयः ४ यति ४ एतत्समि नमः ४ पूजा यातावः ४ लोवः ४ धनः ४ वक्रतिथिवरुधमार्त वदनीरुलमार्त ४ ॥ तर्थायः ४ नमः ४  
तिनिर्ज्ञानः ४ वः ४ तननर्थायः ४ नमः ४ धेययाति नवजित्वा यथिवी दवयानी मूयथम् ४ लर्मिकाः ४ यत कार्यः ४ नवधवर्गः ४ का  
र्यः ४ यथिवीजयलकः ४ समुद्रदः ४ समुद्रवः ४ वाक्कायधः ४ मीकावाद्यः ४ लातामताम अमावावर्गः ४ प्रकवः ४ तत्स  
नः ४ लोवः ४ कः ४ वक्रतिथिवरुधमार्त वदनीरुलमार्त ४ ॥ तर्थायः ४ नमः ४ धेययाति नवजित्वा यथिवी दवयानी मूयथम् ४ लर्मिकाः ४ यत कार्यः ४ नवधवर्गः ४ का  
यः ४ अतिनिर्ज्ञानः ४ वः ४ तननर्थायः ४ नमः ४ धेययाति नवजित्वा यथिवी दवयानी मूयथम् ४ लर्मिकाः ४ यत कार्यः ४ नवधवर्गः ४ का



गुरुनि॥

लावलादकवचनं नालनयार्थं॥ ॥यायातिवर्ति॥ ॥वंगमरुमयूर्य उल्लाहः पदुवायुखलावलस्यकनाम खलदाव  
तिया०त्ता यरुस्रिधनं वेव स्ववेयाधवर्तिनं यत्किश्चिद्वर्तनं गह्वरेयुयह्यवहस्यस्यववः प्रवर्तिव्यकीकस्यदहं। सप्रताक  
वः किन्त्वहिधनवर्तिनं नूतियुसिकायुगलाहवा प्रोवाप्यस्य मागामरुस्यवधनं नरुभु कुरुयाः किमिलायनीमनधुसु तिकवानाः  
म. डयडथळ् लस्यति। नवर्ग डयडथयवनामोरुन अवतिरिडुयुगळ्तिवा बलिऊनामनूयथानाविनि यासीवलिधस्यवाडः सुप्र  
वमानुषयानावहग वेराकुकिः मयपृमः ॥ तस्यरुयम स्यकतेनावर्ग रुस्तिनं गकुवानगमेनावगाख्याअवगात्रयामास। मेहीस्यन्मदि  
ति। नवः॥ ॥यूरवर्गमध्वककायूरवर्गानुकीरुनं॥ ॥अनाधुयळ्तिमययवि। नवर्ग सताप्रोवाप्यस्यतिवि। नवः॥ तस्यपिळ् ल्यकी  
नाम. तस्यविह्वकदागनापिहीमारीमस नळ्तियथ। दयदनामनाहळ्तिनीनामकन्या वृतासेव अधिऊडलसाथीऽधर्मनः॥ धर्म  
अधनः॥ रुवथः॥ ययमिनि। नवः॥ अथतिया। नवः॥ ययनामनाहवर्गकलस्यातं वयनामरुसु मयस्युताहवतळ्तिनं। सग  
न. कथिनमोदिचर्चि। ॥ वृहस्पतनमि वसः॥ यरा नाऊनहामुनिः॥ संक्रामिनाहववाजा मनूहिः॥ ककुलि विह्व। नवः॥

२२

सनेर्मवृद्धिर्दवेदुस्यतियुगु रुवदाडः संक्रामिः॥ संवाविः॥ तारुवतयुगतामगः॥ धर्मस्यकमदीमिति कुरु उधर्पः॥ संक्रामर्ग रुव  
दाऊस्य रुवताय रुवतयुगार्थं तलवर्ग रुवदाडः सुताऽरुवग रुवदाडः अवयुवदथः॥ रुवग रुहाण प्रसुगदयं उनयामासतिध्वनान्वय  
॥ ॥कारुसुकागथा नाऊत्युगदीर्घतया सुधा। वरुवदीर्घतयसा विद्वान्धनवि सुथेखादिकाऽरुवग रुवगलाहिः॥ धोकाऊदुग। न  
मथत्यमागुन्ः॥ अरुयुगवृकवदारुति युर्वनरुवात्सजकुरुदुवायवधमादुवृगमर्ग। नवर्ग। धमसधनताविवादासालकडकुवि  
श्रामिगादिर्वतकथनमिदानी नरुववर्गययवर्गयत्नत तलयावीनटीकाकहिप्रतनविवाविर्ग। नवः॥ ययसुकरुदुधनयमानलिः  
श्वितमिति कुरु साहस मवमरुमथायत एतनानादिवावतादीनां यासकरुकगाव गगविर्गवह। नवः॥ ययतः॥ कल्यारुव एवस  
माधनमिति. अरुः॥ युर्व सहाणसुताऽरुः॥ ययवजमीटस्य सुतल्वतस्यकथन एवसुनरुव नविसुताधनमाधनमथतयवतिप्रकगमन  
सनामः॥ ॥अरुसंयक। नवः॥ ययलानूति। नवः॥ तयाधमातामलनका एतयाकृतिवधनगदयत्यलिः॥ स्वस्यतिनरुवस  
मानार्थस्य नृपंचदस अयतिया०॥ ययगः॥ गगा। नवः॥ ययनदलाईयसाः॥ ययनदीकनमिति गगायाः॥ नवः॥ कावनीयति तस्याः॥ सकाः॥







प्रीति

मन केवयुनालदलनात अर्जुनस्यार्थासायवनस्यतिष्ठपिष्टमगर्भस्यार्थासायवनायस्मितायायत्रिवनस्यदिनगिराव ४  
नियोगात अनुरागत अथवादिन ४ पूलया ६४ दृष्टान्धक निवर्तनमथर्वामानयन ४ चिनाकिर्न उक्तं अन्यथापिठं कपूयलावा  
कुका ५ चित्तस्यमानना लक्ष्मकूर्वन ४ कृष्णसुलीदाववती कुलसुलीदाववती निर्मायसुतुमिक्तव ४ अर्जुन ४ अनुरागत ४  
समरवीरवत ४ एतत्या ४ केवलादिरिर्भोद्यव विचिष्टमि स्थर्थ ४ ॥ गतिद्वयजन्मानकीरुर्न ॥ ॥ पुनरपिजाद्वर्गविक  
नलकथयिषुमयवक्रम ॥ काष्ठववत्यादिना वाजिनीवर्तवजिनीवर्त ४ पूरु सारिनामा स्वाहाकता वरं योगकता ॥ प्रेष्ट अनन्त  
नस्वयहृमुडुवनातस्वयहृतामा पूरा इजायनस्यर्थ ४ स्वयहृतनय उचन नामा स्वउचतायतायतायवता वन ४ उचदाहृयस्य  
पयोग ४ यहृस्वधर्ममनगति ॥ ६४ ॥ वचनवियुनधर्म समर्थास्य त्यागपि ॥ गतयसुतिमिक्तं सुतकमलवर्धिव ४ ॥ ये  
त्यागपिकमलवर्धिव मिर्कायिसनु पूरा ॥ विपुनमह ल्मयववा ॥ गतयसुतिनामान कमलवर्धिव ४ पूरु पुनहाहृमुक्ति  
गतयसुतिनामा तस्यपूरा इवदित्यर्थ ४ कमधा इवसदाग्रम वानयक समीप वन एव पुननिर्माय यगतादृष्ट ४ अथगता ५ व

२७

७४ रुजमानातयाधकस्यपूरा ॥ ॥ गन्धानीवमाडीव काक्षार्थवकुव ४ गन्धानीजानयानास अनमिर्गमहावर्त ॥ माडीयुमाः  
जितपूरा ॥ (थेवयवमीदृमिति ननु कर्तव्यकथितमतत कथयुनद्वयत उचत ॥ अनमिर्गस्यवर्गानुवकथनायप्रसमत ४ किञ्चि  
दि ॥ गवहापूर्वाकानूवादाययूनवर्तन अनएवानमिर्गआनाकवमाह अनमिर्गसुतानिघृगति ॥ प्रसनादाववत्यातु निविगत्यामिहा  
महि ॥ दिवस्यमन्कनाम समुदायवववात ॥ निविद्यासत्या समुदात्ममूडतीवहया साक्षाजिह्वावयर्थ ४ अनएवाह ॥ तस्यसंज्ञाजि  
त ४ सुर्थ ॥ ॥ तार्यकुलमूयस्य ४ मूयसुर्गुयथोहनिमिति ॥ तायमूयस्य ४ सोर्गुर्निविष्टमूयसुर्गुमूयासिर्गुर्गुल समुदस्यानि  
॥ ६४ ॥ यथो अस्याहृमूर्धिवयक गनीव ४ नाजाकडियमूय ४ अवमूयाकयादाय एकान्त समीपविग्रहवर्त स्यहृगनीव समुजि  
त ४ सुखमाकवर्पुनीपुनीसुनजनान विसिस्माय विसिर्गयका न अन ४ पुनतर्क स्यनतस्यदयत आवयतीतियावत कर्कसुवर्गुन  
स्यमन्क विलगर्तनकाली अकावी अकावी अयकाविलिवाहृहृ ४ कसुमावकनामा लाहृलिनाहृवधवगनमधन्वा कपू ४ वासुध  
वयन ४ कपूसहायो ४ वलरुडायावा जामवती ४ जामवतायाविर्ता गन्धर्वकन्यायवाहा सेवादात ॥ ॥ सत्यहामनि सत्यहामावतिनी







[illegible]

२८

ति. या विष्णुश्चक्रकृतवान् रुद्रकथयदान् श्रीगिरिचक्रमिश्रद्वयम् पितृयज्ञत्रयन्त्रयः यथा रुद्रादान् दवान् कात्यायान् अथिहन्तः  
 पूर्वमसूत्रेनेपादृतान्गानि त्रयः १॥ अर्द्धः १॥ समिधः १॥ कांभयाद्यः १॥ मध्यादीन् मधयदनाश्च मधगममधालंकिताः १॥ विवराज विरुजं  
 कृतवान् यात्रमष्टन यात्रमष्टयस्य समानं विविधं प्रियुषदौत्येनूमानं गद्यः १॥ रुद्रकथयदान् रुद्रादान् दवान् कात्यायान् अथिहन्तः  
 कालः १॥ कथागिनीनादि उपवयस्य रुद्रादिः १॥ लक्ष्मणपुराणसूत्रकंतिलकलयावर्ही प्रसंखादि ॥ ॥ उद्योवर्षुषुयालाकास्तु विद्ययात्र  
 कास्तुयः १॥ उद्योवर्षुषुयालाकास्तुयः १॥ उद्योवर्षुषुयालाकास्तुयः १॥ उद्योवर्षुषुयालाकास्तुयः १॥ उद्योवर्षुषुयालाकास्तुयः १॥  
 यज्ञानधिकानाहदकथनं उद्योवर्षुषुयालाकास्तुयः १॥ उद्योवर्षुषुयालाकास्तुयः १॥ उद्योवर्षुषुयालाकास्तुयः १॥ उद्योवर्षुषुयालाकास्तुयः १॥  
 रुद्रादिः १॥ उद्योवर्षुषुयालाकास्तुयः १॥ उद्योवर्षुषुयालाकास्तुयः १॥ उद्योवर्षुषुयालाकास्तुयः १॥ उद्योवर्षुषुयालाकास्तुयः १॥  
 ॥ उद्योवर्षुषुयालाकास्तुयः १॥ उद्योवर्षुषुयालाकास्तुयः १॥ उद्योवर्षुषुयालाकास्तुयः १॥ उद्योवर्षुषुयालाकास्तुयः १॥  
 १॥ उद्योवर्षुषुयालाकास्तुयः १॥ उद्योवर्षुषुयालाकास्तुयः १॥ उद्योवर्षुषुयालाकास्तुयः १॥ उद्योवर्षुषुयालाकास्तुयः १॥



प्राद्वि

याः दणकालयाजलकामः सहायधनकामसम्यक्ता आर्चत्वादिमर्तनाथविपुनः सन्धिः उयः यायाः विवाविना ननयाः एकामः  
काः यः सन्तलकः ६ यनः ननकनयः प्रायनः निवेविष्य जथागुः सन्तनजः सुमानयाः पुन्यधमत्वाधनयाः सुदानीमिनालाका  
४ सात्त्विकनाजः सनामसन्तयाः शिविधकर्मरुलत्वाः अनकानानाचकानाः यनरुगवता अनकननानाचकानाः अनकननतियाः १०  
स्वार्थेयः वत्सना धर्मवर्तना धम्मसहायनस्यर्थः ॥ नृणामिन्द्रियपूर्वः यागननमनवयः नानागतिसांथानना सर्वजगतीः  
पुनः नृणामिन्द्रियपूर्वः नृद्वियपूर्वः नृद्वियपूर्वः नृद्वियपूर्वः यागनननयादिविषयसन्धन यावमन विषयः सुरुजगति यः यनमात्मानं  
नानागितिसांथानना निथानकः सर्वजगति वरुद्धः सुरुव नवव नृपनाथानां पुनः एकामयकः इयं ॥ यागोः  
नाथः दिगन्तनादिमिन्द्रियः नानायादयनाः नानायादयनाः नानायादयनाः लोकाकानककः यमस्यायनकः सुरुमर्याद  
मर्थापविर्जुः आकाशः पुरुषः आकाशः यानिः वायुयाः वायुयानिः आकाशः सन्धनः सन्धनः सन्धनः सन्धनः सन्धनः सन्धनः  
त्यादिगर्भकमकथनं मज्जातः मज्जादीर्घाकदणधनं नानाः यायनायनाय नानायाः नानायाः नानायाः नानायाः नानायाः नानायाः

२२

सर्वसंख्यः अरुर्वसुधनुः नानायाः अरुर्वसुधनुः नानायाः अरुर्वसुधनुः नानायाः अरुर्वसुधनुः नानायाः अरुर्वसुधनुः नानायाः  
यनस्यगर्भकतस्य वायुः पथमद्वयः नानायाः पथमद्वयः नानायाः पथमद्वयः नानायाः पथमद्वयः नानायाः पथमद्वयः नानायाः  
यक्तं विनैगानिकनागिसन्निवर्तनं समन्ताद्वायनिष्ठं यनवर्तनं रूपावाकिः पथियादिरूपा निगानिः नृद्वियनिविष्टः निथानसन्धन  
धनवावकनादीनां यत्ननियामकं नृधनलाकमनधमिन्द्रियः उर्वसर्वपुनस्यकथं गर्भवासादिननत्वः सन्धनः तत्त्ववदस्यसन्धन  
म्याः पथमद्वयः वरुत्वाकावता नानायाः नानायाः नानायाः नानायाः नानायाः नानायाः नानायाः नानायाः  
रूपावाकिः नानायाः नानायाः नानायाः नानायाः नानायाः नानायाः नानायाः नानायाः  
वधिवत् सदनसदः यावत् नानायाः यत्ननियामकं नृधनलाकमनधमिन्द्रियः उर्वसर्वपुनस्यकथं गर्भवासादिननत्वः सन्धनः तत्त्ववदस्यसन्धन  
वरुद्धः वरुद्धः वरुद्धः वरुद्धः वरुद्धः वरुद्धः वरुद्धः वरुद्धः  
॥ यनवागुवमयः विनिमयकः रूपावाकिः पथियादिरूपा निगानिः नृद्वियनिविष्टः निथानसन्धन  
पुतिमुखः पथियादिरूपा निगानिः नृद्वियनिविष्टः निथानसन्धन



यवयह यहुमममिमयदहव्यक किमर्थनित्यजहर्नधा(गव) ॥ यदाकायदिधर्मस्यत्यादिब्रह्मणीर्धावदनिवाः कर्मविक्रमय  
 दुयः कर्मवविक्रमा गतिर्यस्यसंक्षिय(प्रति) वदकटिः साम(ला)दिनः सामलगावसवकः ॥ कृयायत्नी सहायः कृयवयत्नी सहाया  
 यहुयस्य संक्षीणमिवमर्मा समूहस्यस्ययामा सति(ल)वः वकानवृथिवीयुनः पूर्वसंस्तनसंक्षिप्तः वकानवृथिवयः सागनाम्  
 धनात् सागनप्रवाचधनाजसमयत्वात् सागनाम्धनतिव्या(०४) कलायवासाजलवासः ॥ येनकाख्यसुनं विरुब्रह्मर्त(थे)वपूर्वव  
 त् उवाइह ॥ ॥ जीमूगघनसंकाशः घनानिविठः विक्रमः ॥ यादविक्रयः ॥ गतघ्नी दीर्घन्दावृकः ॥ कचिर्गगतननरुन्नीति यन्त्रास्य  
 तथा अमयत् दानमय अमगुठककपि यन्त्रयदनइर्नक्तनकयर्नहयत् हिन्दिपालाभगुठकयः ककयकयकवि(ल)यः ॥  
 काइवकाः ॥ गमलमूखाः ॥ नकः ॥ कर्त्तव्यः ॥ गत्यकामहागत्कः ॥ यत्तुः ॥ यात् यत्तुनखाविलसयः ॥ गमर्दो गृध्रासहामानगलः ॥ खमीगगुक  
 ॥ कम्बः ॥ कम्बः ॥ गदविनखा गीकाश्यात यादहकतले ॥ यादगलेहकतले ॥ यदयोसंयददस्य क्रियास अग्निहाश्यासः ॥ नख  
 वृयह्वे नोजसयादिव वरुव(पु)य वरुववा कक्षादियव(पु)य निथिलगामदर मूलर्ता गनदहाउहा ममकतममनिमिहममव  
 गीवा कम्बः २

नादित्यर्थः अविद्वानां गच्छ समूहानां वरुविलेयुगळति अरुववह्य(ग) अरुवविनगतायां दानवथिनिजिउमायमाकाय य  
 वलुनामा स्यात्कविंनतिवह्य(ग) युना(ल)वकीर्तिः ॥ समावर्षादि नृपिणीलकी विल्यमिमनान्वयः ॥ पूर्वविनत्वात् प्रा(ग)वतः  
 स्यथा(प्य)ति जनस्तु नदलुकाव(थे) निरुतोवनिना(मे)वति पूर्वनिना(मे)पक्षे द्वाविजिजान्थान् जान्थनामकोणलवृष्टनं  
 लवयुगट मयकनानितिकविग वयनुपिह यदलाइमः ॥ विरुभयादकिभया जान्थमिति कथं ॥ गनविगुहादकि(मे)यः  
 हायावृथं तथागुत् दानवनीकत जिगलियत्तावृकवा कर्त्तव्यं कश्चिजानीयः ॥ यत्रिववान नायंवनन नयलिवनिगव  
 ल्यः ॥ अतिगदा(थे)इतिप्रयिदल्येन वरुगुह्वदलनादवयाख्या समवाथाः ॥ मलकः ॥ अथाथ्यायां गच्छिन्नवृथायां अकानय  
 त् अकनात् अतिवन्द्यमतिवन्द्य वल्पादिकं साधुनकल्यमथुनायामवगात्र कलिकणिर्न दल्यदविका दल्यकन्यं नवमइतः  
 वमइवतानेति(ल)वः ॥ निष्ठासिर्तिनागन्ता(ल)वृथा(ग)गुत्रयोगमायया या(ग)गुत्रयोगमायया उवप्रापुहोवान् अन्वयर्थः ॥ मद्दिय  
 यादिवृष्टिसंयुष्टिसंयुष्टि ॥ ॥ वनाहादिवाइतावसुहृः ॥ ॥ मानवयुगकलो गीगुत्रमेप्यर्थे तस्यदवेष्टितं गहनाइर्जनं







प्रीति

वर्तुषकवकुआनुमर्क (नेत्रिकादिआनुयुका गदलमित्यभिमतसमस्तथग वेवसनायमः ४ वनित्राजाववृत् ४ समीयः ४ मज्जम्भा ॥  
धर्माधर्मोति वृत्त्यादियथार्हं सन्तत्यः ४ लयकः ४ लवः ४ जितकालिनि ४ जिननजथनकानिर्क दीविर्कुली लयायां तने ४ प्रवले ४ केने ४  
स्यदितावद्धा ४ धर्मसोदितं धर्मसन्तर्प कलखनकतय वृत्तिकलानकवय उक्तनयथयनानासिकात्रहमिति। यविनकुलसृष्टिप्रवर्कक  
नर्क वृत्तप्रयत्नानुवमसमाकवास्ति तथाहीनन्यागेलग्नोभर्ता ॥ ॥ स्वासुतयसा (प्रवृत्ति ॥ स्ववृत्तयून ४ प्रोट सृज्ज्याख्यायस  
वृत्तिहावः ४ अग्नेकुहा ४ नीलाक्षु कीतालना ४ तिबर्गना ४ अनादाना ४ दणयः ४ गया यथदणतया ४ दणपि वृत्तियाहिताययनीति  
यः ४ तापासु वदुर्दणमिमधमो डयनिमो वहातऊसा गाथामाना ४ यनलाक यनलाकविषयप्रकतयः ॥ ॥ अथागकगधन  
समकल्यवतक्रिया। अवक्तवर्थवर्थव उयसादकसंहितं। अथागअनत्यत्रथागे यत्कगधनर्क उटावन्धननृय अथवाअथाप्र  
अवतयागे कलस्यकामस्यधनर्क धनर्कसंकल्यमानसंकर्मप्रतिष्ठाविनावतकनर्क उकः ४ गृहीत्वा प्रमन्यार्ण वाविप्रुमु  
दयूखः ४ डयवासुतु गृहीया यदासंकल्ययद्वयः ४ वृत्ति अवक्तवर्थकामादिसंयतमनकवर्णयावर्थवर्णोयेवासादिकनर्कउय

३२

दहसंहितं पनरुगुनार्थवतादिविषयगतनरुलपुन्या व्यापात्रादहः ४ तत्संकु कनिर्दयमित्यर्थः ४ अनामयावत कलधनर्कप्र  
तिष्ठातं गदविषकावाकनर्कगर्भार्थगवृत्तिहावः ४ प्रववावर्णिसूतोत्यस्ति सुर्न कद्रविवावर्णो ४ निबिन्धनः ४ कोष्टादिनरित ४  
संकोजयन पूजयन सहाहायजायाधमा ४ सार्थं सहहाव सहायगमित्यर्थः ४ प्रववाकात्र उक्तमकालयस्ति अतिज्ञानमथाय  
ववृथिना सैन्येन अरुयधोवसवाना योवक्तविकं निलादियाकलात्मभवपुन्या यदादिरिनयोप्र धोवसंक्षेपतिया ० ४ कवा  
मपि रगवताविष्णुना अरुिनवन्धन मथादानतिवमका विनि पूरु उवायं प्रादिप्रागह वरुत्यर्थः ४ जियादविषय यादययन  
वीव सिस्त्रितामदहवर्णः ४ लक्षितामदालङ्कारः ४ तयान्तयीका न कि (गभाशे कि (गभनभासा उकः ४ उक्तनामापनः ४ कयहीयेन  
त्यप्रमा (गे वन्मिर्दिर्द व कर्षुलकै ४ प्रादी ४ कर्क ४ थोर्निमिलितनकृण निमिलितं संकाविर्गनकुरुनृकयया समुद्धोचसह  
ली समुद्धवाह सहली यकगधर्वमालिनी यकगधर्वयतावाथः ४ शानथा ४ युगयर्थय सृष्टिययममेयलयवृत्त्यर्थः ४ सक  
लीकता ४ खगुीकता ४ सन्नाधं सन्नाधं सन्दितावद्ध ४ जियां वृक्षं यान्यामेव स्वमनसावस्व सायनसहितं यावमष्टौ वाक् ॥ पश्च







एवमयतिष्ठता ॥ एवयस्मादद्यालोकानामनिगयीतान्नयानादिनापकाविही तस्मात्साकहितार्थेय लाकायकावत्तार्थे धियगसी  
 क्रियग रुषुवर्तनानायाधमिना सवनीया सविदुम्विता यजायकानजननाय यथापत्नीसमय सवग ससवनदावृत्तः  
 पलथलिसरुसथयर्त्त कालद्वैस्वविमुक्ता प्राणिनः स्वयन्तीत्ययकानः एवावावीननमूकिविनि विविधंवाख्यातमित्यथभाजरी  
 ति खजमञ्जुसातत्वगः जगत्त्वर्थे पृथिव्यर्थे जगदर्थे नितिकविन कर्तुम्वनः यथाननायकः यमपिङ्गमानानां दवानामिति भावः द  
 नवानां दानवस्यः कृताहताः विमरद्वान विमरतायान ॥ ॥ आकनेर्विषयकार्थः कायमायूनयन्तुतः आकनेः सवधुयत्यति  
 रुनेः नयूनः यजात्यः कनयद्वमिति लोवः विषयकार्थे विंकीर्तुविरुवाः दहधनाः स्वर्थः कार्यधनागर्ब वधुधन सन्धिविद्य  
 हयासासनद्वधीनवसंयथाः वधुधनाहः विजानः निसत्राय श्रुत्यसः विनजस्काः नित्वा कावक्यरयश्च कावसयतः अयतः  
 बोधसमयं हत्वा याफी आगता ॥ ॥ वाटमिति एवमिति यतिहय जीवत्तुद्वै एधीकगपूजितवानकदम्बकः पीतगूयुतिमान नत  
 पर्वतभवं ॥ ॥ उजति वज्रंलीनक काष्ठकथमना वच रनोर्ग वसन्धधनितावा युर्विवर्ग तगः पात विष्टानहयाः काथी वद्वधः

अष्टम्यनृपतर्नास्मि सामन्तजूर्य ॥ यस्मिन्मन्त्रादिषु जघन्यस्य हीनस्य अधमया दृष्ट्या वर्तमानस्य सर्वथा स्वीयानार्थस्वी  
का प्रदर्शनं त्वत्प्रसंगान् धर्ममध्यस्थे मध्योदृष्ट्या धर्मस्य मानस्य नाति धर्मयवस्य नास्ति ननु कुरु न गुरु धर्मव्युक्तं वृत्तद  
लितं ॥ तथा वा के न धर्मयव एवस्याने वाथ यव एव त्रयं न कामय त्रयवस्या नू ह्यसर्व समावर्तयति ॥ वल्लभस्यति उक्तमया  
दृष्ट्या मन्त्रात्सादृश्यं त्वत्कलं वलं सवमानस्य ॥ ॥ एवमुक्तम्यनृपतर्नास्मि सामन्तजूर्य ॥ समन्ता सुदृष्टान्तना लुमिस्तु  
यस्मिन्मन्त्रात् सामन्ता ॥ गुरुवर्ज्यनास्मि त्वर्थ ॥ विव्यानन्तनास्मि ॥ सामन्तस्य लिखीयत इति लिखीनं ॥ ॥ एवमुक्तम्यनृपतर्नास्मि  
तसर्वं सद्रुजं विद्विद्या विरिषि ॥ अमिजालं विरिषे केनेमाह विरिषि विरिषे ॥ एवमुक्तम्यनृपतर्नास्मि ॥ सद्रुजं विद्विद्या विरिषि ॥ अमिजालं विरिषे केनेमाह विरिषि विरिषे ॥  
वद्वि याद ॥ सद्रुजं ॥ सद्रुजं विद्विद्या विरिषे ॥ अमिजालं विरिषे केनेमाह विरिषि विरिषे ॥ एवमुक्तम्यनृपतर्नास्मि ॥ सद्रुजं विद्विद्या विरिषि ॥ अमिजालं विरिषे केनेमाह विरिषि विरिषे ॥  
वीर्यवावाजाहृत्यतवनेति यत्तया यदतत्कर्म किंतिरुत ॥ नावृत्ति ॥ विरिषे ॥ विरिषे ॥ विरिषे ॥ विरिषे ॥ विरिषे ॥ विरिषे ॥ विरिषे ॥ विरिषे ॥ विरिषे ॥ विरिषे ॥  
जागहिवयथादव ॥ सद सत्त्वितव्यं नव ॥ दव ॥ यवत ॥ यव ॥ एकमेकं नमकी जागहिव ॥ पुनः पुनः यत्ति त्वद्वचननकिमित्याग







शीरुनि

नावदनिवासं कन जनयितायिता मरुदं लं चन्द्र सख्यत्वावः निमामयवृत्त ॥ यद्विद्यावृत्ति यद्वार्थं उदावयर्थः भूतवद  
काथापि गमना नानुजानातीत्ययिसंगतः ॥ आत्मानमेहितामवा यागवः सखमययः । तामवा मम आत्मा आत्मदेवतायाम्  
वः ताः सख्यः पुनर्विलोच्य यनां ताना मम सति गतावयः ॥ सुनावली दवमाना टीकान्न दंतवृत्ति यारं लिखित्वा दायवृत्तिव्या  
ख्या गुरुयुः संप्रतिनतथिति ॥ ॥ गुरुवद्यावृत्तीनाम गुरुमनाः सुदुर्गमाः । गुरुवकीन समुदाहृतकूल उवाकुरुमी तावत्यर्थकः  
मनाववगुरुविवदं नगमसक्ति गनलवः (सदक गदीयान्न वितामना गुरुका कथमिति कथनां अल्यधिया नकाया त्वनिगविक्रमसुः  
वितगतिः विरुद्धा दत्वा उपजहान उपहवान्न नमधूयका दिवदहवान् गतत्ववृद्धा न उव आसुत सानं सुतीर्थसु (गुरुनावगा  
वासु सितायुधानं शुक्लिभा वदितवक्तान मृत्युर्मुक्त्युद्धः सर्वसंयमान कुरुधन निव रुरुयवृद्धः कोलिने मिदगथा गुरुदहनः  
गुरुतागेन केनायेरुगवदवता नकीर्तन नावदेन कुरुवदववाकोः यप्रवृद्धा धनव कथमन्यथा नयनाधया दवकाः यशानः  
गुरुगतात् कसा रुन्यान् यितामरुतायै य यप्रवृद्धा केथमन्यथा ययवः स्यादिति तात्यर्थः । हास्यः हासास्यदं सर्वधूला कवनवि

३१

भावदः कृतवः यद्विभावाः शीघ्रयिदुःखयथाययिदुःखमयादिना प्रमहाऽनवधानवान् या कृत्वा कृत्या उदात्रास्यो मरुद्व्या  
काथैर्यं वालयय कृतानं प्राहिना कदनं विना लं शुक्रयिगमिति निजानुगताना रुकं सः सुप्रियुमत्यने कर्गनमेयिकपुत्र  
मानः मरुगमये र्वयन ॥ ॥ यद्वयानान वदुधं गुरुवृत्तीववद । यद्वयानं अलया नः गुरुः सन्यः गुरुः विविचया ॥ ॥  
नावदागमनं कं सवा कः ॥ ॥ मलादवदुक्तयः सानथै यय सगयः । यथगुरुदावस्य साऽनथैऽनथै हलत्वा हनयः ॥  
नयथै र्वययमातीदीन अदुमासादीन (गर्वकालं सु सनाथसु सु सदायासु वर्वधनेऽवृत्तिः अनूतान् गते अनूकूलं क्रियते अमृता  
धाननायनाः दवदुल्योः अर्थकं यितामरु ॥ ॥ यप्रवृद्धा कृतियायवः गुरुः यिगविवर्धितः । स एववा गुरुगतात् यितामरु नवधि  
यति ॥ दिवद्वकलियुः काल ममिगुतान् यमरुद्व्यान् नयनदवयका प्रितान लयति । रुसः सु विक्रमः का (थै म दना विविम  
दं नः ॥ काधरु कति विख्याताः यप्रवृद्धा म दानवाः ॥ कृतियुना (गुरुताः तानाथैः गणा यः यप्रवृद्धा कृतियायव यमा कं गदा  
नामयामि सिक्कनामानि विषय यिगकावनमिना विवर्धितः यकालिगः स एव यिता कं सना नाख्यता यमान् रुविद्यनीत्यर्थः ।



35

श्रीहृन्नि

मतिद्यास्या सनसतीवाणी उल्लासस्यार्त्तकानस्यादायस्यचहृदःसुतिवर्णनत्वान्नसन्धानं मानसी मानसस्मिता विहिरसाधिका वसः  
मती वसुगजः गदती दीर्घार्थः साकानकाहृदः ॐ न्नाविषुः सावज्जुन द्वितमं गतं त्वथः ॥ अथोक्तं ॥ अथनं प्रार्थं सानिद  
सितं गदं यातयन्ती दवकी विणयर्गः ॥ स्वगर्हं गर्हमादधदिति अथवकनं गदं सार्थं गदं गतं वालमासमं कतालावनदधत अयातः  
यदित्यथः ॥ लिङ्गवत्ययं पुत्रसः यथताः इव गतं गदमयन्ती देवकव तानिति नादिही सन्वयतं गदं वसती गदं गदं सममं कदा ॥  
वसुदवश्चुष्टवति पूर्वकाः तज्जवामिद्यादाः अथवा वलभमदालिहिः वलभमदारुकाः ॥ सन्धिना ॥ इत्यतिगो नूतानूकनर्गं रुक्  
तिकवित कीर्त्तः ॥ गदलिः ॥ ॥ कदतिकटः चरुनादिः ॥ ॥ गगनं वासावति गगनं वसुकाः काकयकधनः काकयकः यार्थता  
मूलाग्रिनिखा दन्तमूरयतः ॥ घात्रवलीति यमिदुः समन्वयः यत्रिवर्षं वितावदिता ॥ गदवमाद्वयकादिरयहीनत्वा  
त मूखायथ गृहविणवन्त्यथः ॥ असेत असीनस्यावस्तिगस्यत्यथः ॥ अत्यवर्तत अतिकान्तः वसवत्त्वंगयत्वं दानको वालीः  
कर्मगृहिणी गदितं गृहं रावत आगमं लिखुलीलां लिखुवीर्जं यसानयन् कियेन् सीवली ॥ ॥ अयादितं निष्पन्नया हतस्कनः











तद्वनप्रकाशपवित्रकृष्णधायागमयसमरुः पुनः पुनः अथासत् न्यविगतं निर्दिताः सुक्ताः ॥ नववर्षावसिः  
 कानि नूतनवृद्धिजलवन्ति गङ्गागमयकलानि गङ्गागमयाः अथनलहिताः कीटविगमयाः कावृद्धिवाक्कृतिप्रसिद्धा कर्वाङ्गलानि सम-  
 ह्ययुक् कलापितं सलकयकवतां मयुनाभं गिलीष्णुशकाः नीयाः कदम्बाः सावन्नाः कुमनाः दद्वनाः मधुकाः निखिनामयुना  
 ४ उत्यतिर्नैवाभूतः ४ गान्धादिदृष्ट्या असमन्ततः सर्वतः कृष्णधामे विनित्याः १० कृष्णधामे वषीयद्याते न पूरुः ४ गद्वर्षः ४ तदावन  
 दृष्टीनादिवसानां सूर्यदृष्टिआमन् नवम्याभं नालाभं वमनयागमन् विगमयान्ति यापूवन्ति कृष्णयः ४ यष्टिताः ४ अयिमद्याधकावि  
 वत्तानहसः ४ सूर्यावल्यमसान नूयलकादिननि १० गुरुल्युक्तिरावः अथवा नूयलनातादित्यगजसां नवम्यानां चत्यनमीनां वि  
 लम्बनं तायापूनीगतावया म्बवगर्हति कृष्णयः ४ कर्वाकाः ४ समयुक्तं लयनकर्वणवायवमायवमादियनत्वादितावः ४ धृष्टयुक्तियः  
 १० नतर्धसंमतिः ४ पूर्वजाः ४ उज्जगमयावाम् ॥ ॥ श्रीवृद्धिर्न ॥ ॥ कान्तविकान्तगमिना कान्तवृत्तमिद्विक्रमान्वितं गमनं  
 विकान्तं ॥ पूरुनीकमिनिकमलविगमयं नककमलनिद्वत्यर्थं निखारिथ्यकालिन्नवद्वेः काकपकारवर्धनं ४ नहसा राधयदानास

४ न्यग्राधवटं अधिययकर्वागमिति सन्वथत नामयसिद्धं नामगानाना प्रतुर्विष्णुः ४ सुखीवीर्णुन्यासदित्ता वीर्णं गमयवतकदा ४ १०  
 ४ कदा ४ मिथुनवप्रेषकवाके ४ प्रक्तिगतावनाभं सलायपुन्यसः ४ तटकुदावनी ४ तटकुदः ४ रुढायान् सक्ताः ४ नूधिनात्यलदकोटी न  
 कात्यलदकोटी ४ दीर्घातायतकुर्जा अणयिसलायः ४ किष्किः ४ स्नातः ४ प्रनलननारयथाप्रसूतं किष्किवगथा उज्जलननूयतगुतिन  
 काद्यनूयपतिः ४ नमकुर्त नतं सवाल सायस्य सन्निवार्यः ४ यविकन वकालकावादिर्क कदम्बदिस्वर्नकदम्बाय अक्कीर्त कोजसुर्न स  
 दितवद्वं ॥ ॥ दिवसः ४ कर्वादि कृत्सायाकिं गदः ४ संकृसमीवितं गमयागमयनयादियवाचागदिर्ग सार्धानिकतनः ४ गउनेधउः  
 सुनश्चकनकनृगुट ॥ ॥ कालियदमन ॥ ॥ गमिर्न गम्यामिनो गालयः ४ उगव गालयः ४ यवितः ४ सः ४ अवर्जितं खनक  
 धं अवर्जितं समितं खनकधं यस्यतन हलवाजगिहलनाजताले ॥ ॥ धनकवधः ॥ ॥ रागिर्वनावावटं गयवान हलं क्वाउयको  
 सिद्धनादान कर्वाः ४ विविचको यविचिचको नियागया ४ दाहकालगवायद नियमनवृद्धिः ४ लाकसिद्धाह लाकयसिद्धाहः  
 स्यन्तालिकारिः ४ दन्दयुकेः ४ युद्धनाग्नविगमनदेः ४ युद्धनाग्नं युद्धगतयः ४ तपयष्टिगो कयधीयवकयन्युक्तेः ४ नमिलिः ४ युद्धमाग्नं



























[illegible]

85

[illegible]











श्रीरुवि

[illegible]

51

[illegible]



श्रीरुद्रि॥

(स्यः१ यनासवागतया॥१ वदनाद्री ल्यवेनेन्दनं वकवन्दनं वलगृधे१ वला१ काका१३ काहनिवसवती ववमिवनियन्तासवतीः  
तिया॥१० सवतीमका यथाजलनायातताववावयति गद्यद्वन्द्वनं मायोधनयद्वन्द्वलं॥ ॥जनासधयनोहव१ कववीनयुनारीनमनत्र  
॥ ॥सावित्रिनियम सवित्रु१ यसादनाय नियमावर्त सावित्रसस्मिन् यत्तुसमाय कृष्टताय (थर्ष्यमाधसं यमा॥१० सवतीमकागुवा  
१ कृष्टस्य महिष्यायिद्रावत्याख्यायामेवामि॥ ॥१० गलवधे१॥ ॥१०११ वन्ध्या१ रुनियुक्ततायुक्तन एकनिर्मा॥१० एकम  
वक्तृनावावतवधमृदिश्वनिर्मा॥१० नीनयकृष्टययाकोतथा एवस्मिन् स्मवसावितिवा॥ ॥मथुवाप्रत्यागमधनाम॥ ॥श्रियामासुता  
श्रिय॥ ॥गस्यामयनीत्यादि गस्यानलिनसम्यक्वर्त्यारुमो युक्तनीकाकामनसज१ यर्मनामाला१ य१३१ नानिचतामनसानि स्वकीय  
१ का१३१ कृत्वायुधनना अन्ववर्तु ममूव१ वृत्तिता स्वतन्वीवनीकस१ गयान॥ ॥यमुनाकर्षणनाम॥ ॥लाकयावृत्तिको१ लोकवा  
रुम्भननवनकीति लोकयावृत्तिको१ वनी१ कृष्टप्रविताएकआययिकर्णसीधे विनाधर्णसीधे विनाधर्णसीधे कृतसङ्कर्यादिगद्यनम  
लकोर्धनसंवाधिता१ समतामिलिता१ जनार्दनजनार्दन ननन्वर्णदक्षिणत्यागो वाधिवानी पृथिवीरुवाताममन्वर्णसनागतवृत्ति

५२

यानद्वात्र नजुजलनत्यर्थ१ कथंरुता१ कलगा१ नृपलाजहिर्दता१ प्रार्थनीयायत्नत१ विष्टुद्राव१ कृष्टस्यआवथाकृष्टगत्वत१ आवथाविष्टुद्राव  
१ कृष्टस्यकृष्टदृष्टगत्वत१ दृष्टगत्वथा१॥ ॥मयकृकानर्णकार्यंरुवद्विर्विविक्ततायदयारिषकाकावधमूयकवर्ण कार्यतद्विविक्ततायुष्ट  
वृनाजुत्यति कृष्टसाविस्मर्त्ताप१ विष्टुद्रमाविष्टुद्रवानित्यर्थ१॥ ॥विद्वद्नगवद्वृष्ट१ आवितास्याधिवामर्त्तावाजुद्राविकोर्धवाजो  
नोकथकेनिको॥विद्वद्नगवद्वृष्टावर्त्तमाना१स्यवाजनाधिवामर्त्तावर्त्तदिनविधेयदवावर्त्तनादिनृप मयवावित१वाजानोकथके  
निकोत्रमयापवितावितिकिशादववधमृदकिर्णद्वयसुसाददानं १जनासधय्यादि एतर्वावृत्तुवृष्टस्रायर्त्तगुविनाधर्याता॥ ॥  
य१३१ यानिसमूहानिगन्धदुर्गन्धनक११ लक्ष्यकृष्टलक्ष्यलक्ष्यानि गन्धयानय१ कृष्टयपिगन्धमृगस्यनिर्यासएव सून॥१०११ कृष्टयुष्ट  
(थस्यमी सहकाव१ आसवसर्व अविक्रानाकाननारिता१ कावधर्मव्यवहित नाहियाद्वयमिति याश्ययकान१ सधर्ममृगस्यनिर्यास  
याद्वयमित्ययमवाधर्म१ किर्णद्वयना फनरुतना॥ ॥वालकावनयुष्टयवितानृपमगुर्त्तवालितवालिवानृपमगुर्त्तनृपमगुर्त्तय  
उपवालितमित्यवर्त्तनीन१या०११ योरायवाविनया१ स्थानि॥१०११॥ ॥सुथन्दसदृशलाकानिति सुथन्दा१ सदृशलाकसुजायवासुथ



नृसदृशलाकाः न ह्ययमनजानीव न ताः उच्यन्ते मनुकट मनुके कस्याविच्छेदार्थं तन्मया तदर्थं कान्तं कृत्वा वत्सु ॥ महासनायतिविः  
स्मादिष्टकाः न गत्यतः प्रोक्तव्यः तस्यायमर्थः महासनायतिः कृत्वा यथावतिवत्तनावद्गतिनिश्चयः किं यच्चिद्वानां यूनक्षानार्थं तिनू  
यात्त्वक्रियां तावकवधेन हलवतीश्च काव एवमन्यापि न त्वयममयूनीति विदितिराव ॥ कान्तायामिति मन्त्रं यत्सनायसहागतमिः  
ति यत्सनायसहागतमागमनं तन्न कान्तार्थं कृत्वा मिति मन्त्रं यत्सनायसहागतमयत्तया द्विजवाहनं इतीयाथे सयमी द्विजतमवृत्तनवोदतन द्विजवाहनं  
न त्वर्थः यिनासमः यिनासना निवृत्त्यति सहयेदं सहायदाथे सलामिति पञ्चम्येवादिनीयानर्थवथत्य ॥ नृकिंसीत्यन्वयः कृत्वा जवा  
हिकानाम ॥ यनस्यनाः यनस्यनमित्यर्थः ऊर्गु विसर्गश्चायमर्थः नाजालकः कः वज्रुत्तवाना कथम् यमदमाधयसो कमाथो डार्याथवा  
किं जालकः सः स्यादयावाजनीति सन्वत्तु कृताहकवातीति कृतः कृतयागत् वाकृतः साहेः सगी ॥ नृहाहः यनस्य यनस्य  
यदुत्तना तदर्थं कन्यवस्यति द्रव्यं न्यप्रियं यति नति यनायना त्वर्थं निवृत्तीति स्वयमर्थः यत्तु त्वर्थः ॥ जनासन्धवाके निदं ॥  
कृत्वा नान्यवत्ता यमर्थः यानः उच्यते अस्माकमिदमस्माकं इत्येतालान्साविदः इत्येतालान्साविद्यतीति अथमार्थः यदी वदन् वदन्

यदाउक्तमानमित्यर्थः॥ ॥विश्वकर्मणिश्रुदत्तलवृयंविश्वकर्मण्यवर्चिनीन०पा०८नकी०मकुलवदनयूक०यूनाहित०यवनतुल्य  
मदनतुल्य०नित्या०मित्यर्थः॥ ॥स्वकर्मजितंनहं सर्वधामजितंरुवन्।रुवाम्यनियदचितंअपुर्कवासन्ध०गमनकमवलामनः  
यन्वास्तीनिगव०॥रुमेतालवृक रुमेतालवृज०धृग्धजयावकार्थसागे॥ ॥दिनामरुक्कवायथेति काधवृहत्संस्थासुर्थसादृश्य-  
दादिनामवृकदिनाम तस्यातिदू०सदृशान् दिनामवृकवर्चिनीन०पा०८॥ ॥नृत्यमिवतिगिरिवाधवगनप्रतिवात्ययामितिपु-  
र्वनान्वय०अनन्तकननुलोलाइसो विवागोर्वीमित्यननसन्ध०रुल सोनन्द मूललवडस्यत्यक्तागदयामामताउयन् वगवृहत्क-  
नविगवगस्वनर्यद्वित्यासविगव०कलाकलोननिर्द्वि०रुयाचलिउमिक्कनचिकलीनगयाववित०अलयन् लकेलन्दुमोतिन-  
०लकलस्य लकलमर्द्वसमासायवामित्यर्थान् सिद्धादगाय यूनाहिताय सिद्धादगावचनंयस्यतमेयूनाहिताय॥ ॥कालयवनव-  
क्तताम॥ ॥उदासितमूलादितागतसारुप्रसमितस्वर्गुलकयविमितंमूवर्गुनविका०नधनमूत्यानाविक्कागूत्यापिया०नायाकडय-  
वृत्त्यर्थ०अर्थिकजनान्पार्थिकजनान् तानलोकययान्धत०तानलोकद्विर्वातावामलपूर्ययवचनं॥ ॥निर्गतोवथमन्तिकमिति०











प्रीति

तिविष्टयावक्कनी कटाका (क) माहा समकतः सर्वतः कर्तव्यदृष्टे (न) ददर्श दृष्टी सत्या लोकतावन सत्या दर्शनी कामुकं सह सावलनयदृक्  
यातियावन् कृतायनाधय प्रियस्य कामता दर्शना विन्यादित्यर्थः॥ ॥ यस्मिन् यस्मिन् कृतीन्वामा मिति वामदुःखयनीस  
हाविकं कुली वामययिये ॥ किं तदा च वामासना रुवा कः गल ययला मय्या यमय गाय्या वेत्य स्याति वयविति सत्यं ॥ कीकं संकृम  
नर्क माहा नर्कन कोसुर्क वामयत वामसी एत कृन्दसुत्वास्तन्नि ॥ ॥ पराय सदर्क नाथ कावली नानन सयव कवा विममवा यथमः  
नाययय सिधिय ॥ यथे वल्लदानन सययया ॥ उयमदर्क कावली न कवाति तथवमममना ग्ना नि सन्या दयसी यथ ॥ यस्मिन् यस्मिन् सयतनप  
लुवल्लसमने सवर्ग किञ्चिद्वा सयुकन अतद्वा विवर्ग माय मासय नययान यथा ॥ ॥ अन्तताया द्वितीया इयं उन्वा हिमम सर्वथा अन्त  
ताया जीवत्या ॥ एव द्वितीयः स्वसद्वर्जितः जन्मदमितिया ॥ अन्तताया तृतीया कः कयटवचितः अस्ति प्रत्या कर्तव्य धर्क सत्यन्धिनी  
यहाय गृहीत्वा रुनिवासमः रुवर्चिष्वाद्यसि सः मुखकान्त्यटा नाक्षरं निर्गुणरुमानया ॥ यकटनार्थ मतो लय ॥ अकटु ॥ वाय  
गददया इति स्मृत्या मानदह सक्ता नदह रुजतं सुरुगय सयतीनामयह हास्यानि हत्यादि हजतं नूत्याल कयययावाकं ॥ ॥

गल

अन्तताया द्वितीया अन्ततनं सयहामातामयहल यवर् सायिमत्याः सत्या मोहायवती ह्यास्यतीति नावद नयवाम कीर्तनं दोहायवमन क  
यकटीगतां वल्लसमन गृहीतत्वात् रुग्णवाला दिवानां प्रिया किमरुमयि यमकार्यमिति यक्कामिकु त एतादित्याह ॥ प्रियारुत्वति तव प्रि  
यारुत्वा आगधुना यस्मादप्रिया इह रुक्ता नवदवता काधादिना विनाममयमवसरुवतीति ज्ञाव ॥ गृहना विदितन मृद नति कचित्तय ० न्कि त  
दायि स एवार्थः ॥ किमर्कं धर्क मतिवर्क कदाकिं धन रुक्ता ॥ ॥ तथ सुयथमः कल्यो न्तिता मधुसूदनः आवर्चा यतिमादवा जगतः ॥ य  
रुवायय ॥ गृहीता नूनयया सत्या याया निजात नूनी यर्गामि त्युका ॥ कर्कषारु तथे यथार्क लयाया निजातानयन कयमिति सय  
वमूरय ॥ कल्य ॥ कर्कषा ॥ नदला वल्लन्या इ नूनयय कारानू यय नूत्यर्थः ॥ यरुन उत्यहि वयय ॥ स एव मूरय कल्यवल यायसाग यरुः  
वायय नूतिता ॥ अयय ॥ अस्ममकता यय ॥ यल य एवार्थः ॥ ॥ यथ विधिमिति कृत्य सो इम विद्यसं गेयमन्त्रं सयवव ॥ यमाथे गलय  
तः अदिद्यातिना दृष्ट्या अरि वृक्ष सयय वत्या हि धानिका अदिद्याति नमिषा यमः ॥ या ० ॥ अदि यक्क दना रुधे यिय ० न्ति। यथं यथ  
मंजुत विनयः ॥ वनल कृत्यया मास् रुक्क पुनया मास् विनजा नजा गुहा वदिता दृष्टं दर्शनीयं अत्यन्त ॥ एका लीखानि ययन मूल्यनम



लीहवि॥

आकववराय्या। धनदः कववः सदस्यान् दवसमाजं अविनः अहं उमया उमयाः सूर्यराः सूर्यवन्धुयः सदागतिः वायुः कृततः  
कयाववन्ति सर्वनतानीनिसन्धः गणः समूहः खववागंगानां सोमः उमायुगं लेवकन्याय्यपिवर्षाथदितीयो महितः प्रजितः यनाः  
ववरावय केकाकानिश्चयस्य लालनीयः पालनीयः सखलामयावसाथेवदत सादृशः वदन्तिवायाः ०४ तदावाहमितिप्रकृतव सु  
निधययथास्यान् वामिहः दवमायेना तिकायाः समूहः ॥ विहृह्ययदवानां सन्ध्यासंयत्ननेष्टिताः ॥ वंदतात्यर्थं दवदवादसुनः  
त्वादवयिलकार्यव पादव दवानां सन्ध्यासंयत्ननेष्टिताः ॥ अयिदवदवान गेहवस्त्वन्वादीनिनसस्यन्वव। जगुवन्ववषष्ठं  
एत वजिमन्निन्धत् माधुर्यलास्य विरुक् आवधानियमुषः यगगीतेनऊगुः ५१ लघुपीयाऊऊ ॥ कानगर्हमिति सिंहासनमवकृणक्त  
नं तनसिंहासनायविसमिनामूयवगनमविनूहमितिगत्यर्थः ॥ किञ्चित्कार्यम्यवकृणक्तयवितार्हमहात्मना अनर्हदोर्हिवर्गस्येव  
नान्यतजर्मा कृष्णद्वयनागतानावदा विविकगजमारु किञ्चित्कार्यम्यवितार्हमहात्मना कृष्णनूनः ४४ संप  
तिनार्थाहोसीतिरावः अनर्हान् दानकार्य नाजधन्यः किंरुर्गकार्यं तस्येवकृष्ण्य अहः ४४ रवस्य यत्नीकतस्यहवर्गयगमकावर्गः अ

५०

नन्यतजसाः अगिरगणकः अर्गाः इवर्थकृत्यमित्यर्थः अनघतजसूतिय० कि तदावानघत्तजसाः इतिरुगतत्वमववाच्य। उवूत  
जससासां कृष्णयत्नीनां समीप ववदुर्म सुमववर्गजसममिति पूर्व्वं तादृमित्यासर्न सक्तावः ५१ गृहीत्वैव कृष्णसत्त्वावडकाः ०४ तिलावः ४१ म  
थ्यादासदुवधनं मथ्यादेवसदुवाले विवगस्यवधनं पृथानियुक्तविष्वादीनि तनजहादिना याविजातनवा वाकक्त वाक (गध) वाकः  
कं ०४ तिलावय० किंययग ४॥ ॥ स्वः ५१ वनाकं नवर्थ यनावाहयतामगति। ननुकथमतन संगतां तजहि पृथगववथस्यां यूईकृतवमा  
कृष्णकृतादसावथ कथनं नयूकं उच्यत ॥ अन्यान्यसहायहावनपृथयथत्वापेवथमार्हेयतस्युकमिति ०४ ५१ स्वकृया अनूहस्याथयीला  
मीमिति ॥ ॥ सयाविजार्गथदिनप्रदायतिप्रयायमा नारवता सुनयवक्षतदागवीया नृदि तानूनयनं गदाविमा कृमियूनन्यवावसि ॥  
०४ तिलावयतापोलामी पूलाससुता गवीसाकयमूर्ताकीर्तिता यागिति सर्वमनूदिता अहार्थः ४१ सहजानहवति ०४ तनाजातनात्याजनः ०४ ५१  
दृक्कामयाविनूधकं दानवा ०४ त अहार्थः ४१ वन वाकाथकृतन उकीत्वा तकर्म ४१ ननुकन खजत ॥ ॥ यालागपशार्धमयिलयाजिता नया  
विजातस्यतवयदास्यति ०४ तिलावय (आ) मधुसूदनस्यथाववामदीयं खेवतातयाधनः ४॥ अथवतात्यर्थं अमुतावत् याविजातनवस्यत्यर्थं वा



श्रीरुवि

यनागंययाईमयितयाइजितानदास्यतिवलागद्वलानमयीनिया॥८॥ कसुमययवृक्षानस्यायमित्यर्थ॥ कविठु यलार्णयजं ययाईमयित  
याइजितानदास्यतीत्यर्थेकन्दानुनाध॥ यलोनागद्वलानमयीनिया॥८॥ कसुमययवृक्षानस्यायमित्यर्थ॥ कविठु यलार्णयजं ययाईमयित  
अनियुक्तयुनालागं नस्यादिति वदन्ति हि॥ अनियुक्तयुनधिष्ठितस्य युनालागं दार्ढ्यकदर्शनं नस्यादिति लेख॥ यद्वदन्ति तदयनियुक्तत्वमस्ति  
यत॥ ॥ कार्यकार्यसमूहं यत्रियुक्तमिहवान् तस्माद्व्याप्यविद्युत्सयावर्ण्यवायुधुनियुक्तननियुक्तन॥ ॥ विद्याकमलकार्य  
स्य नान्यथासिद्धिर्न॥ यद्वदन्ति तदयनियुक्तत्वमस्ति यत॥ ॥ कार्यकार्यसमूहं यत्रियुक्तमिहवान् तस्माद्व्याप्यविद्युत्सयावर्ण्यवायुधुनियुक्तननियुक्तन॥ ॥ विद्याकमलकार्य  
नलान्ननं रुदन्त्यस्मिन् यद्वदन्ति तदयनियुक्तत्वमस्ति यत॥ ॥ कार्यकार्यसमूहं यत्रियुक्तमिहवान् तस्माद्व्याप्यविद्युत्सयावर्ण्यवायुधुनियुक्तननियुक्तन॥ ॥ विद्याकमलकार्य  
विद्वद्भिः॥ तस्यायकस्ययायकालागं सर्वरुवावृ॥ तस्यात्मापुथमादवा विद्व॥ सर्वस्यधामन॥ प्रकृत्यापुथमालागं उमादवीयनसिनी  
यक॥ सर्वमयाविद्व॥ कीसंज्ञा लाकलावने॥ नृकिष्ठाया॥ क्रियस्य यकलपुथमागु॥ अययाप्रकृतिर्दवीगु॥ दवामरुग्णव॥ नवि॥  
नवास्ति नूडस्य विद्व॥ अमनसकम॥ गुहिनश्च ययायापु सदावपुथमागु॥ नानायागमलातजा॥ सर्वद्वर्तीकलावने॥ एवाग्निकान्

५१

सयमर्थ॥ य॥ एक॥ य॥ आत्मा एक॥ य॥ अकृत्वावृ॥ कलुताच्च विष्णुसकल उगताविकारकृतस्य प्रधमं प्रकृतिरयमध्यासः अविब  
कनलायतया शिविति शक्तिः सजं वदन्ति नृवासीनत्वात् प्रकृत्यास्ति गुह्याया॥ ययवमर्गं कृत्वा कर्मसाक्षिकं सर्वव्याप्यं साक्ष्यविक्रमं॥  
तस्य कृत्वात्मानां यकस्ययायका विष्णुकाशिरियकाशालागं यवमात्मनूय॥ सर्वरुवर्षं सार्वभूतावयति यकीकनातीति सर्वरुवावृ  
व॥ तस्ययवमात्मना उक्ता॥ अत्रूडस्य आत्मा स्वयं पुथमागमयादिकानर्गदव॥ की॥ कविष्णुर्वायकवर्णितसर्वस्यधामनविद्वद्भिः  
तं प्रकृत्यास्ति गुह्याया॥ पुथमालागं उमादवीयनसिनी यमिया अदायन मात्मानू॥  
तदायक उमादवीयनसिनी विद्वद्भिः सर्वमया विद्वद्भिः कानाकावयविद्वद्भिः लाकलावने लाकात्यादक॥ यदाविद्वद्भिः यवमात्मा गदा  
नृकिष्ठाया अमरिष्यवगस्य प्रकृत्या॥ यकलपुथमागु॥ अययानिया प्रकृतिः सत्तादिपिगु  
त्तिकादवी उमादवीयनसिनी विद्वद्भिः सर्वमया विद्वद्भिः कानाकावयविद्वद्भिः लाकलावने लाकात्यादक॥ यदाविद्वद्भिः यवमात्मा गदा  
हम् नूड तथापि गुहिका नूडस्य विद्वद्भिः अययाया॥ यद्वदन्ति तदयनियुक्तत्वमस्ति यत॥ ॥ कार्यकार्यसमूहं यत्रियुक्तमिहवान् तस्माद्व्याप्यविद्युत्सयावर्ण्यवायुधुनियुक्तननियुक्तन॥ ॥ विद्याकमलकार्य



[illegible]

६२

[illegible]











[illegible]

॥ २३ ॥ ॥ रागीयसां रागमादादु मिच्छन् मर्षो दा-  
 कायनरुताऽनूधावन् । विद्वान् यद्वाद्यादिब्रथान् ॥ सद्यः ॥ यायादीनामां दक्यर्हं ॥ रागीयसां दवानां यद्वागनुर्गमिथाम  
 मा यं रागः त्यादादु मिच्छन् अनूधावन् यनवमथा दक्यर्हं ॥ सोमां यायात् यदा रागीयसां मखरागमिच्छन् यनरुगावगा मखा  
 दाकाऽन्तर्विद्धावन् सवपासु दव एवेति राव ॥ यद्वागनुवन् किं रुता मख ॥ ॐ श्रुवात् सकाशम रागमासायादादु मिच्छन् ॥  
 ॥ २४ ॥ ॥ अन्याधन्यः संस्कृतः प्रलम्प्य उगत्तु द्वाथान् नानाविधगुणैः । समां मख मूर्खयादु मिथ्यं विविचान ॥ यथम ॥ यथु  
 नां ॥ अन्यारागिन्त्याऽन्यः अत एव धन्यः सखायदृष्टः संस्कृतानित्यपूरः ॥ यदा नित्यसंस्कृता ननु गुणैर्दिना दत संस्कारः अत एव धन्यः  
 दात्मन उल्लसः उगत्तु द्वाऽनूपात् अतिगुणं विना वलकुलं विविचानो मख यमूर्ख विरुनन यमुणानां प्रमथः योगिनां प्रष्टुना साव  
 यिथोगिन्त्या सादादिने ॥ यकधर्मे नित्यमूकः यदा यद्वागनुवन् मख गान्धाभां कुरु प्रकृति सख मना वृद्धा रुद्धा बाभां प्रष्टु ॥ २५ ॥ ॥  
 ॥ यथोक्तं यद्यदवस्थानित्यं सत्वाऽदको यस्य रावात्पूरः ॥ गमकाणाम् पूर्य सत्त्वाऽइह ॥ इतीना माया विप्रस्य यवमानस्य ॥ २६ ॥ ॥







श्रीहृनि॥

इति॥ नखेवकलोविवायाविषाज्याविषाज्जतिव अमुमके॥ निसर्गसंज्ञावन॥ सन्दर्पवर्ततको याविषाज्जुवीवला नूदयवर्त  
नूद॥ यन॥ यमवनायलक्ति याविषाज्जनामधेयवर्तयथ॥ यावद्वलवली उग्रसनवलरुखी नालिका नाठिका दगु॥ घटिका॥ ॥ यावि  
यागिनिनिष्ठा दृष्टायानं कुनार्दन। यादयादसमाह्वया विवर्तवसूचनी। यादयादसम॥ रगवतावथवकस्य मयिरु॥ अरुवत्वितिकव  
गलिना या॥ यादसमप्रवृत्तगसमाह्वयाक्ति॥ लघुकायन रुमिथिविवर्तनिसम्बन्ध॥ कश्चिदाह सवर्षमात्रकसमाह्वयति बाह्यम  
यवकुक्षयमित्यलिधनं उरुयथेयनोदयमर्थ॥ श्रीताकदिगिनेष॥ याविजार्त यद्यर्थनातिकर्त नातिनिनामर्थसमूहाकत विमलकन॥  
॥ ॥ वृद्धावर्तनादनाद्यावगावृ नवयमाह वृद्धादिदव॥ रुकंरुका नावत्सर्ल वत्सलाना कीर्त्यायु कसाधुप्रामकवगा॥ नूद॥ किल  
युनात्यनमाश्रयनाद तस्यनादनाय युनाविद्धता॥ ततावकातस्यनूद॥ तिनामाकनादितिनेष॥ रुकंरुक्ल वानूवादिकीर्तियुक्तप्रामकवगा  
कनामीति॥ १॥ ॥ अम्यावर्तनात्तयतिर्लघुनी रयातादव॥ यद्युयति॥ सर्वकर्मा। नान्यत्वरु॥ यवमादवदवऊगत्यलि॥ सुववीवाविहका॥  
अजावृहस्मिगर्दरुमहिवमानूवागवप्रसफयान्या॥ अम्या॥ यमव॥ सफ सिद्धयाद्युतवकव॥ गवरा॥ एकना॥ येवतयेवगवया॥ गगा॥

३२

त्वमित्यादि॥ अमनीन॥ कावगात्तायवमास्मर्थ॥ नियागान् श्रीमिदान् सत्यक॥ सात्यकिवच श्रीमानमनिमकयत् अलिनामकयादित्य  
र्थ॥ उथम॥ कल्युत्थवतिमुख॥ कल्याय यत्युतिगहीवृवतुगमनादि॥ यवलावर्तिलव॥ ॥ तिलककुकिनयु॥ ययकल्वका  
नमिति॥ तिलककुकिनयु॥ सावचम कोरु नश्चतदलकवगावर्तवचयकतिसम्बन्ध॥ निष्कयासुत्यवृहवकनावृदग सन्निधार्गगुरुनि  
थागधीतिदायमव नानाचलाव निमक्तिगागद॥ ति गगा॥ नाजादीनां समूह॥ यागुनां यानयासा सनिष्कयादियथावाचतात् ॥  
याविजातवर्त॥ ॥ रुकदेवत॥ नूकिनीसम्बधनं रुकदेवता॥ नूकिनीचि॥ वना अम्यावर्तनात्तयतिर्लघुनी रयातादव॥ यद्युयति॥ सर्वकर्मा। नान्यत्वरु॥ यवमादवदवऊगत्यलि॥ सुववीवाविहका॥  
विधिवन्मिति कवित्या॥ तदायुनामयादिष्टा दृष्ट॥ पूथविधि॥ गुरु॥ नूदिष्टा नूयदिष्टाव कनायिरुह्यसायानयाह्वनवक  
यादृष्ट॥ ॥ यानिइष्टक्रियानास्मिथायप्रिहृतेवसा॥ यानिइष्टयानिदाधरुतेवसति निवार्थवादाइयं तयापिथायप्रिहृ विधानात्  
वाइष्ट वाग्याध मिथ्यालिगको वाचालववा युनागनयुनागादिनाकु रुहुकुनययविहृयासुहतां लभनकर्मकाविधीनोर्गार्तकुन॥  
॥ ॥ यदिस्यानामनानर्थ कीलरुदसतीसती॥ मानूयकीलरुदितिस्याद्यदि लन्वय॥ एवयदिस्याहदावाहल यातीरुवदित्यर्थ॥







स्था दृक् ४ गत्ययन्यथा ॥ दिवा सूर्यस्य मार्गो गतिः सूर्यमार्गो दयविवहनमुदयासंयावत् सूर्यादि सूर्यवतः पञ्चाङ्गितः ॥ अतः सूर्यवतः  
 समाश्रित्य सूर्यवक्रिषा क्वा स्वावस्तुन अयद्वेनो यत्यस्वावस्तुन अथा इति गत्या अनस्तुमिषवगानुययति बलकतया चाननुष्ठानलक्ष्णं ॥ ५ ॥  
 धारुणं दवतायां गतिराति अलिङ्गया ययति गायमनसा यथा धां यथयूकमर्धमित्यर्थः ॥ ४ ॥ दधिनतिस्तु न संनिवृत्त्य उक्तवत्त्वयं नार्थः  
 धां रते ४ सावस्तुन सा सा रसा दध्यात् नासां मध्यं न चान्नगत्वं अनक्तवा यवा सन उयवासानक्तनं दता यवा सयातिलमुत्तमक ४ यावच्च य  
 र्त्त्वर्थः ४ अन्तर्गता रुव सामा रुव अनक्तनं यावत्सन्तर्हं न सां प्रीयात् यावत् रुकदयमकर्कनकययदित्यर्थः ४ चन्द्रायथ को वसिष्ठकयावत्  
 विधाय दत्ता स्वयमपि न प्रीयात् उयवासावसानमिति वचनात् ॥ ५ ॥ अतः दत्तं तन्मथुत्वं अन्तर्गतमित्यपि या १० सूत्रार्थः ४ नाथनगाथनेव  
 दृतादि य ३ नाक्तनवदिनान् ॥ ४ ॥ कययत् ॥ कययत्त्विति कन्दसं कययत्त्वित्यर्थः ४ यजायति वक्रागन्मखाकारं वज्रं दधं विस्तीर्णं निगत्वं  
 वत्यविमर्शं सार्द्धं यवत् गोवाचयत् दद्यात् उक्तयित्वा अत्युक्तययत्कालं ॥ ४ ॥ अन्तर्गतं मन्त्रं तदायं नियमः ४ कालिकाष्टमाद्य  
 पूजाम् यद्युक्तं वति तदो विना उक्तं यस्मात्त्वो वाक् ॥ ५ ॥ अलवधं दिदद्यात् ततोऽप्यातिथिं मन्त्रकालं विना च दृतादिदानयावः

[illegible]



प्रीति॥

लालस्य॥ ॥ ललानियः सार्थः वक्रदहस्यधीमताः अतीतावस्यवस्य सुतस्यप्रियकामया ॥ वक्रदहस्यसुतः दधुस्यप्रियवाः सुया  
मुनिवमगद्वससावक्रदहस्यराश्याथेटकिताः यथः दधु कप्रियजातीयवायुस्य ॥ ॥ दधुगुल्मप्रतिमनः कलातीविधिवत्तुः  
॥ यद्यन्ममटनपीमाजकार्थविनियुक्तवै ॥ यतिसमापकटकावदिचरुन यद्यन्ममटन अटननसर्वणवधानतः कटकप्रत्यानकार्थः उमः  
सियुक्त सनत्कमावायादवविनायः यद्यन्मावासाययादिनृपः ॥ किनीटपी० मूकटविनि किनीटस्यकलिलिखलिनास्यसर्ग मूकटतु यद्यनि  
खमग पी० मलकावविनायः यद्यन्तीनायुक्तमानानामित्यर्थः ॥ रुमियाः ॥ वायातिनायः ॥ यदिवानानुमायगं ॥ यदिवानाः ॥ लिप्यालाः ॥ नृमः ॥ यथाः  
असीयस्यतव अयमः ॥ लेलादिनृदी यवनाहमन्तितयविनायः ॥ गेलाः ॥ तत्कदाचलकायमिति उल्लिखयत्कदा तत्कदागम्यम  
य अवलवालयामास अवलदिति कन्दमं कृष्टिताः संकाचिताः ॥ ताः ॥ निवायाः ॥ मरुद्वत मरुत्सर्ग वक्रः ॥ वाकाः ॥ वाक्यमिदमिदम  
॥ विद्याः ॥ यवमोगतिः ॥ गतिनायः ॥ विद्यामिति कविः ॥ जनाधियानु जनासमन्तिपुयालादीन नृपश्चननवद्वत अतयग वन्दनस्तुनादवः  
कव्य अयानिकृष्टः वाजानावाहः दानवानिकृष्टः उत्पयागति कविः ॥ तन्ननिवृत्तः ॥ मदीति देगीनाः ॥ समाजदवोदः ॥ लनमलकं पूजायैवमुता

१३

कवकादिदिः ॥ ॥ मांसस्यैवयादि कृयावागि पूसवनं पूरुपसवदुः ॥ नृदममववस्यकावत कावतलाक कावततिजनसजयमन्वाध  
नवा गतद्वतः गतसन्नायः ॥ चतुर्विधात्मा संकर्वद वासुदव अन्मनानिबुद्धनबीवः ॥ यद्यन्वधः ॥ तिवद्यनाहितस्यतिकृष्टस्यवधः ॥ यद्यन्म  
रूपूनकलात् सायितः ॥ अथ तन्निवा अन्धवत् अकिसदप्रयागादि नरुतागमनात नृदयुक्त वनरुयुक्त अरुवती माना तितिः ॥ मयेत्नी  
माता संतानमाल्यायामे ॥ माल्याः ॥ अग्न्यालाः ॥ मुकः ॥ अतिवर्तति अतिक्रम्यवर्तन वरुवतिवर्तमान अयवानान यथैवनिवः ॥ य  
यानानिनिवयः ॥ ॥ ॥ अन्धकवधः ॥ ॥ जनमेजयडवाच ॥ मूनः ॥ अन्धकवधः ॥ नन्वनकवधः ॥ निकृष्टवधः ॥ काथितः ॥ कथंय  
नः ॥ यद्यन्तः ॥ उद्यतः ॥ दधुनाकं गिलाबीनायः ॥ एकामयालानुमत्याहनः ॥ रुतः ॥ त्यादि एवमदायः ॥ वाक्याः ॥ कप्रियवर्णजाः ॥ देव्याधिवार्सः  
निकृष्टकृतः ॥ तावत् ॥ अर्थकृयिनाः ॥ देव्युद्यते काययुद्धन सनकवधः ॥ सुवतायाद्यतद्वतः ॥ सुवताविक्राः ॥ इति इवाचीनः ॥ याः ॥ क  
वज्रदिजेविद्वानि नखदककृतानि ॥ गायमदिथ नाम संकीर्यवर्णयन् ॥ सुवन्तः ॥ रुययन्तः ॥ तिकविः ॥ तन्वकाद्वताः ॥ तन्वकाद्वतत्वं  
तासां सदाहृदयनसर्वतडीजयः ॥ ॥ दधीकाः ॥ गायिरुगवान् ॥ दधीकाः ॥ लनातनः ॥ वरुवदणययः ॥ कान्तावर्णगतः ॥ यद्युः ॥ दधीकवि











[illegible]

याविद्यासमर्थवित्थयधुवगमनं देवस्यसंगकुतावासिताकनं वासितासकामास्त्रिविदिनचिदान् विदितानकनमखवीदितिखगुयि  
लाद्याख्या कृतवती वयलां वक्तवतीमिहवाचिनः०४॥ ॥ शानुमतीरुनर्ण॥ ॥ ग्गखानगनमूयानां संवाहानां गतातिव नगस्या  
धमयस्य ससत्ताकूनमजय॥ मलानगनस्याषाधितः० ताल्यसमृद्धिनगनं ग्गखानगनं वहुर्दणं सन्वाहा० ग्गखानगनाधममीधदुर्दणं  
माप्रदुर्दिनमवर्तयामूययकायतधमिह० ग्गखानगनं वहुर्दणं सन्वाहा० ग्गखानगनाधममीधदुर्दणं  
असक्तपदकेवलितस्य॥ ॥ वलवद्वोल्यादि॥ सुदृतीनां ग्गखानगनाधममीधदुर्दणं सन्वाहा० ग्गखानगनाधममीधदुर्दणं  
कामायलागदुल्यादि नतिर्द्विनविद्यतः॥ सुदृतीनां ग्गखानगनाधममीधदुर्दणं सन्वाहा० ग्गखानगनाधममीधदुर्दणं  
नतिः० की० इत्यानविद्यतः यस्मादिहजननं सुरुनतिः॥ सुदृतीनां ग्गखानगनाधममीधदुर्दणं सन्वाहा० ग्गखानगनाधममीधदुर्दणं  
मितियावक अूनप्रकामधवसां दृष्ट्वापूराविहितवृत्त्यन्वयः० निवर्दिताहृत्तः० नचमीलपिहर्वलस्यति० ग्गखानगनाधममीधदुर्दणं सन्वाहा० ग्गखानगनाधममीधदुर्दणं  
० अग्निममः० कदायमः० कदा० इत्यसमूहपदवगमनीयधनत्वा गुविमूर्खी हंसो सखी॥ नतिहावाव अरावत्यवायतिनयूनवर्क उक्तथायाः॥



[illegible]

११

[illegible]



[illegible]

75

वाङ्मयकोशकी निजमर्जः वनमजान् याधयति यथागथाया सुवयिद्यनेघनान् याधयति॥ ॥ प्रवृत्तमः ॥ याउगयकणाय विवेति  
 ॥ ५४४ ॥ सह कामिनीलिः ॥ अवादिजातिः ॥ प्रियसत्यधर्मा यथास्वनि ॥ ५४५ ॥ यविवाच्यमाधः ॥ प्रवृत्तमिष्टकः ॥ यादगयकणाय जनुवतु  
 प्रयकारिकाः ॥ ५४६ ॥ साम निव्यागकमिविलनयानिवमृकलाक संस्यतिविविधप्रकाशेनोति जलोत्सारितगच्छाजलकः ॥ ५४७ ॥ रुमिमध्य  
 गतावा कामिनीलिः ॥ स्वलायलिः ॥ सह अवावदोन्वा ॥ यत्रिवनि ॥ ५४८ ॥ ॥ नशात्सवः ॥ याधितिकामूकानामिति ॥ ५४९ ॥ वकाकमायातताः  
 दृष्टवन्ता नशात्सवः ॥ दीयन् धर्मयाधन्यात् ॥ ॥ नशात्सवः ॥ कान्कगतानामिति ॥ विषयकानाहु निमर्गवमृत्तान्शात्सवाधिकमका  
 न्याफि विलावतः ॥ ५५० ॥ स्वदप्रत्यर्थः ॥ प्रसूडयसर्गः ॥ प्रससाति ॥ यथागनाय ॥ ॥ याधमिनीया ॥ इमिमज्जनया नष्टसमीगर्कः  
 रवात्सनि ॥ ५५१ ॥ याधमिनी ॥ याधमिनी विषययममंडितवान् याधितगामज्जनन नष्टनष्टायामिष्टत्यागनष्टदध्यायांनमीगर्कः  
 इमिः ॥ ५५२ ॥ वरुनान्या ॥ इवयस्यर्कः ॥ नसाययलुः ॥ ५५३ ॥ ॥ यीतः ॥ यून्यादि ॥ यून्यायर्कः ॥ सामः ॥ सामयानस्यविहितत्वात् ॥ अमृतसर्व  
 दहः ॥ यहु संवयत्वात् ॥ मूनिपवीने ॥ कथयादिरिष्टरावनगलि ॥ यावेद्यावतवतयालिः ॥ अथवायून्यादिलसवीर्णा स्यनेमिवाव ॥ सर्वकृतः



[illegible]

३५२.

न

हविर्निद्रा वनाथकं वज्रनालयवनाथकं यन् तत्त्वकाशमनुसृत्य प्रदितानि वदन्ति उच्यते न उच्यते ॥ यथावा यत्कृतं न कृतं मृगकृतं  
 मालीनवर्णं ॥ एवमन्यथापि यद्भूतकाशं यथमादित्याय मरुदन्तस्य मरुदन्तस्य यद्भूतस्य तत्तर्हि हिंसितवान् यथावा नकं यवि  
 नः किमुवानकं विक्रयं तस्य नृपं तत्तत्कं वनिन्या ॥ अर्द्धादित्याय मरुदन्तस्य यद्भूतस्य रुनीं लुक्कृष्टं आयत्ता मूकं वनाथकं दातुं व  
 र्द्धमानमूकं वनाथकं निद्रां भोगलं लोकादि ॥ यकद्वयनामपि तत्राक्षरं कृत्वा तादृशं नीनां नित्यं तस्मिन् स्वर्गं गमनं वनिनात्यर्थः  
 ॥ ॥ वज्रनालयव ॥ यद्भूतमूकं वनाथकं यथाधन्यात् ॥ ॥ मरुदन्तस्य मरुदन्तस्य यद्भूतमूकं वनाथकं यथाधन्यात् ॥ ॥ मरुदन्तस्य मरुदन्तस्य यद्भूतमूकं वनाथकं यथाधन्यात् ॥ ॥  
 यन्तुल्यं उल्लङ्घनं कर्ता तु कर्मन विप्रकर्म (वैवर्त) यागुयागुव ॥ ॥ यद्भूतमूकं वनाथकं यथाधन्यात् ॥ ॥ मरुदन्तस्य मरुदन्तस्य यद्भूतमूकं वनाथकं यथाधन्यात् ॥ ॥  
 लयर्जुनो वासुदेव एव लुक् ॥ तस्य यर्जुनो लुक् वगृह्णमर्थः ॥ जगत्त्रिषु वर्तते ॥ जीजा (गोल) ॥ ॥ यकस्य यमनादलं ॥ सत्यमनं कृतं  
 निश्चलमथ एव दोषकृद्वर्धमानं सत्वावस्थां यमविष्णुमनसा गन्तवत् ॥ निष्कलं कृतं न वरुमि ॥ उच्यते न मास्ते न मार्गस्य मनस्य  
 जाः सास्ते मार्गस्य वरुमि ॥ यस्य यमना निधुजा यमं तमार्गस्य यमनं धुजा ॥ ॥ यकस्य यमना निधुजा यमं तमार्गस्य यमनं धुजा ॥ ॥



ननुमथ्यास्तुष्टविस्तृतमार्गं शिंशुकाक्षयमायस्यल्लालानं॥ किन्नवमलानामनूयपरं॥ किन्नवमलानं वितस्तिगन्तव्यं॥ लेला॥  
निनामया॥ प्रकाश॥ वीश्वनामूनव॥ वीश्वनामूनव॥ वीश्वनामूनव॥ वीश्वनामूनव॥ वीश्वनामूनव॥ वीश्वनामूनव॥ वीश्वनामूनव॥ वीश्वनामूनव॥  
वदन् ॥ ॥ अथैवतनकवधमधियवतादिकथा प्रसंगगत्याविजात रुनदविस्तवकथनगत्युसङ्गागताभकवधकैषद्यववधतमथ  
कीरुनयसङ्गागताजलजाजलानुमतीरुनद निकसुद्धिगीयदरुवधगत्युसङ्गागताजलजाजलानुमतीरुनद निकसुद्धिगीयदरुवधगत्युसङ्गागता  
वासुदवववनद्वानावनावयति ॥ ॥ लवतामिति॥ अतिउम्य अलिमूखमागम्य॥ ततः॥ योफोननायमिति॥ नाना॥ योनामकृष्ण साद्रकानं  
लानात्री तस्यादवकाइहितांस्वर्गादागत्यमिलिता उनार्दनंअगमनं सुलमित्यजयिसन्ध्यां त वक्षायितवमाद्रुकमिति यितवमूयसं  
नमाक॥ पिरुयं देवकयितवमस्यविनयववा॥ कल्पानल॥ कल्पवृक्ष॥ वनो कसागया॥ ॥ यूनर्जनायमित्याद्रुकस्यस्यादधोद  
ज॥ अथ॥ लकटादस्य यूनर्जनायमित्याद्रुकस्यस्यादधोद॥ यूनर्जनायमित्याद्रुकस्यस्यादधोद॥ यूनर्जनायमित्याद्रुकस्यस्यादधोद॥ यूनर्जनायमित्याद्रुकस्यस्यादधोद॥  
स्यतनकलनालास्या ॥ ॥ स्वनामानमित्यादि वृकनात्मदलात्यादिनं॥ स्वनामानंयदावयन् गोयाप्यन्ययमनार्थं दावयामासत्ययिप्र

यह १५ अक्षरार्थः ॥ ॥ वानुनाश्रुतिः ॥ अज्ञात्वा मुखिकः ॥ अन्धदण्डवान् राजा बुद्धिहीनः ॥ वज्रानुयायवानाह सौ प्रतियक्कयहिन रीषया  
 धादीन् नृत्यतीकावाथायान् जिगमथल्लर्थः ॥ ॥ वृत्तवाचयुनायासल्लिति ॥ पृथ्वीमीथायासारुविष्टकथनं युनाहोश्चिह्नवाचः ॥ ततामयं  
 अविगतमलवद्वेषुचरितमित्यथायः ॥ ॥ श्रीनावदवाच ॥ ॥ नग्नेजिमी लगीमासत्यानामी धोववीजान्तरगी बालिहीनामी सम्यसी ॥  
 तमनायैवसूदवर्गमिथी सुहानूजन वजाखान रुडावर्तन वृत्तानुवद्वकनामा इति वृद्धसूत्रः ॥ ॥ श्रीहृष्यवर्णनूकीर्त्तनं ॥ ॥ नार्थित्या  
 १ साधगायायाः ३ उद्यगायाथत्वाकगनाथकाताः ॥ लल्लमल्लिति ॥ लल्लमल्लित्या १ स्वर्वाचीनः १ तदावथायह दानोरुर्हीत्वं अयनाहिनीरुमः १ य  
 तीहानाथोवाविकः १ रसमेधवनाजनमाथावत्यानित्वकथनं प्रद्युम्नस्योत्तमनरायागमतायवादल्लकथ ॥ समन्वयततिनन्दमयशुन्दस  
 समयाधयन्नितिवाया ०४ ॥ यद्विरुक्किविवाजिनं पाकि (ल्लनानाप्रियल्लकि १ लल्लिमं प्रयुगेदल्लल्लके १ ॥ संकावयन्निति कल्लदल्लस्यवृयमज  
 गमालावः १ तनस्येन्ननिवाअनूगमनेन गमनविद्यकाविद्यल्लर्थः १ सुवाविद्यल्लदसानूम् ॥ यमवानकहन्दल्लविति एकवक्तावोदन्दनयसकल  
 ३३ नूमालावल्लन्दसः ॥ द्यनीत्यतिसिधोयानया ०४ अवद्ववीकणीत्या विनिवचनान् ॥ दृष्टिर्वल्लकल्लजान १ लल्लवस्मात्यितातवनि लल्लवच



नादहं यावद्वृत्तिविशेषः इतिमायावतीवचप्रथमगच्छकाव। दृष्टिर्वल्लकलवृत्तियूनवृत्तिर्द्वाद्याय॥ गुरुवस्मादिति अस्माकं कृत्यसाः  
विलकिलायः॥ अस्माकं वृत्तननकपुनलीककपवलीकः॥ सावमयधनं अविगलमवसमूहः॥ तथा सन्त्याः सन्त्यासन्त्याः॥ वीनाः॥ समधिगृहणं  
सम्बन्धकनाति॥ अन्विकलं॥ सन्त्यावद्वृत्तिः॥ गृह्यादियावत्यावच॥ ॥ संवाधयमहावाक्यं दृष्टजानि अस्माकं य॥ सन्त्याधयं सन्त्याकपुर्वज  
नवाधयं श्रमाकय अस्माकं सन्त्यादित्यर्थः॥ विष्टिनावाधयति अर्थः॥ सन्त्याधयं॥ ॥ गुरुवद्वृत्तिः॥ ॥ रुयतासन्त्याधयं नृयसन्त्याधयं रुयतावच  
निकाचितं तन्नगुथाकानि अस्मानि निष्कादीनि यतिसारवृत्तमन्त्यादीनि सन्त्याकपुर्वजसन्त्याधयं सन्त्याकपुर्वजसन्त्याधयं सन्त्याकपुर्वज  
तनिसन्त्याधयं रुवन्ति॥ गुरुगुथादिनायुधवृत्तकीकनं॥ वल्लकलवृत्तिः चतुर्थमिलितानां रुयावद्वृत्तिः त्वर्थवृत्त्यागदिवदसमूदायः॥ एवम  
युयानन्यानिषसन्त्याधयं न्यानिकायसिद्धिकनाधन्यानि॥ ॥ वल्लकलवृत्तिः॥ ॥ समुदायवृत्तगुथावद्वृत्तिः नृयानां सन्त्याकपुर्वजसन्त्याधयं सन्त्याकपुर्वज  
द्यादिनायुजां यल्लकलवृत्तिः सन्त्याधयं सन्त्याधयं सन्त्याधयं सन्त्याधयं सन्त्याधयं सन्त्याधयं सन्त्याधयं सन्त्याधयं सन्त्याधयं सन्त्याधयं  
या युष्मन् सन्त्याधयं॥ ॥ यदाकवयमन्तीमा इतमन्तिव्यावनेमं गत्सर्वयुगुवीकोका लाकमूर्तिः॥ यदाकवृत्तिः॥ यदाकवृत्तिः॥ यदाकवृत्तिः॥

यमप्रीम सुकृमवान् विष्णुमन्त्रं यच्छ्रुति ददाति यस्य यद्बुद्धिः ॥ धन्याय ख्यानं ॥ धियत जीवत  
मृतविना दीपाः गीवस्वनोः दानाः ॥ साधूः उवा ॥ उवा ययं यामं सन्नाहं ॥ अत्याकृतमनिष्टं ॥ अवनय्य अवनय्य गमनीवता ह्यनीये  
तां वित्त्यत वदित्यानि ॥ असकं निश्चयं यथा स्याद्भविष्यामि ॥ भविष्यामि संहारगता सुखाय ॥ सुखितादकः ॥ अन्धनमिनिष्ठमस्य ॥ अन्धनमिनिष्ठमस्य  
युजानयनयदृष्टस्य विष्णुवर्तनायकतः ॥ समुद्रमेध ॥ आसेहवर्तनयत् ॥ तत्समुद्रं समुद्रं सविद्धं ॥ संसर्गं यद्वदि ॥ तन्मथेयायनी ॥ अः  
तिद्वर्तमा तजयित्वया ननकवधः ॥ कृतं ॥ यद्वा समुद्रं यद्विषयं तन्मथेयं ययक्ष्मययलायः ॥ समासः ॥ यद्वर्तः ॥ सकमहदायद  
॥ अकृतिविहृतयः ॥ तमाऽविद्यायकृतिद्वया नृजायुयः ॥ यद्विषयः ॥ सो विद्यासेव विष्णुनायकगिरुगवताऽर्हूनायनिवदितमितात्यर्थम् ॥  
वाननाविति ॥ मेन्ददिविदनामानी दानवावर्तः ॥ वानवावर्तः ॥ वलदवनहता ॥ उकात्यातः ॥ कृष्णस्यवमहिमा ॥ वासुधवमाहत्या ॥ ॥ बुधिन  
युवः ॥ सुन्दः ॥ मर्द्धनृधिनान् ॥ प्रीमकं युवविलेषः ॥ अर्द्धर्द्धादित्वात् ॥ युवविलेषः ॥ वागविलेषः ॥ न्वा ॥ न्वा ॥ नितसाद्य ॥ नितसाद्य ॥ अन्धः  
स्त्रीत्यर्थः ॥ अन्धः ॥ कश्चित् ॥ दिष्टा ॥ रायं दृष्टं ॥ विज्ञानं ॥ ॥ स्वयं कदाचित् ॥ सुखं ॥ सप्तमी ॥ यत् ॥ स्वयं कदाचित् ॥ सुखं ॥ सप्तमी ॥ यत् ॥



[illegible]

८२

[illegible]







आह्वि॥

आला (ग) मानववत्पुति बहुधा तत्तुगी यस्य बहु (अ) लामः यत्किञ्चन धामानुष्यकं कामद्वयं यथा यत्र बहु (अ) लामः अन्तःसुगर्वाद्यन  
खात्रकाखः ८ बहु (अ) लामः अयं नमुचु बहु (अ) लामः मानवध्वं वेकानेनादिभूदालिनेः खदकावीसततद्वः ८ सुवन्धुयसूगी आला (ग)  
कनस्यतद्वि लाममाह ॥ वृक्षवृक्षीटवृष (अ) ति ॥ ॥ रुलस्य उच्यमिति ॥ मारुच्येति ८ सावता विनकालरावावा अह्वमिति वयं ० कि ८  
यसं हवति ॥ ॥ एवेमिति ॥ विविधरूपतायां कृत्वा पुन नवान्न वरं दन एवमूकदिगा रविशसि अणवबला कदितार्थ (ग) मन्ताखरु  
विर्वेले लघुमरुतायां कनायगमाय कनधवतामकुपका यथा ॥ ० ॥ उद्यासमविन नूद्यु कृत्वा कनायवता कनायमार्जनविनित्या  
ग ८ ॥ उद्यासमविन नूद्यु कृत्वा कनायवता कनायमार्जनविनित्या ग ८ ॥ उद्यासमविन नूद्यु कृत्वा कनायवता कनायमार्जनविनित्या ग ८ ॥  
क्रायथा ॥ उद्यासमविन नूद्यु कृत्वा कनायवता कनायमार्जनविनित्या ग ८ ॥ उद्यासमविन नूद्यु कृत्वा कनायवता कनायमार्जनविनित्या ग ८ ॥  
वृक्षका इत्यनभायितावः ८ सर्वकनध्वनु गवानि नूद्यु कृत्वा कनायवता कनायमार्जनविनित्या ग ८ ॥ उद्यासमविन नूद्यु कृत्वा कनायवता कनायमार्जनविनित्या ग ८ ॥  
अस्यर्कं किञ्चन नस्मातीति (ग) वः ८ असुता ८ वलिता ८ रविशकापुवा अर्धः ८ सन्धि सूर्य काश्यापी पृथिवी गवीवयागमू गवीवयवमादिना

८४

नियता वस्तुन कृत्वा निः सत्यकृत्पुनबीनादित्यर्थः न्यकृत्वा दः त्यकृत्वा वः कनाविद्वदधर्मा कान्तायितामहावकायि मूकतीति उदर्गय न  
मनिः ८ कृत्वा दयायन आह ॥ ॥ यितामरु उवाच त्यादि ॥ ननु सूर्य न दानमार्कः (ग) यस्यायितयः ८ सलावासादितमहत्तयन द्रावः ८ विरावः ८ ज  
नदासुप्रदर्शनमिह तयावैक वाधनाय निदर्शनार्थं मूयत नूतिवतात्यर्थः ॥ ॥ निवायत्यादि ॥ नमः ८ ति (ग) वः ८ वक्ष्ये (अ) वा ८ उच्येति अत एवाह  
॥ ॥ अथा कनमिति ॥ अकनं कदं सूर्यं दिगतादहा तावेत्यर्थः ग निर्वकत्या ८ एतन्न स्वार्थ विवर्तनमय्यानी ८ पुनः ८ सनामत्कार्य  
मिति उदर्गितं ॥ ॥ यः ८ त्यादिना तदवैक नयानाह ॥ एकमूर्ति न कनबीन ॥ ॥ कर्तृकावैक कर्तृनी कर्तृकावैकया वयि ॥ कर्तृकावैकया  
जका तथा ८ कानकोच स्वतन्त्र कर्तृनी कर्तृकावैकया वयि ॥ कर्तृकावैकया वयि ॥ कर्तृकावैकया वयि ॥ कर्तृकावैकया वयि ॥ कर्तृकावैकया वयि ॥  
वा यथा ८ पुनव उच्यते ८ अयथा विना ८ तद्वयि ८ अर्वायया वितिया ८ आवाय ८ अममकाद्यानां लक्ष्यार्थः ८ एवमन्यजयि नूद्यु स्ययनः  
मः ८ (ग) वः ८ सूर्यतया वि (ग) मिलितया वि (ग) अतर्द्धनजय शिन्नाय सदिनजय श्वतनजय मत्सुहिताय कमानुत्तव कार्त्तिकययि व  
नमावाय वनमालामाला यत्यर्थः ८ अतद्विभक्तं वलादिद्विभक्तं यरुतिः ८ सूर्यति सलाय अन्तः ८ यरुति विवितिकचित् नः ८ सूर्यसामहिनीनः



ति सन्नाधतान्दयः यद्वारिषु भवति यिद्या ॥ यकं एवार्थः यशवाभुनत्यधिकवित्त ० कि॥ ॥ समत्यमविरुसर्वं सुता सौतिमलात्मलिः ० नि ॥ स  
 मस्यमिलित्वा सुतो सत्यामविरुसर्वं सुतिनव्याकृततिलावः ॥ ॥ आसनत्यादिनामूर्यानुवीनाह ॥ नचसम्पन्ननिवर्तनचिन्तनतिष्ठतीतिवा ॥ सुवि  
 षीति वृक्षादित्वादिनिः ॥ ॥ वाद्ययूद्धरुविहवात्मकस्तवः ॥ ॥ रुविहवयावकात्म्यप्रतियादकत्वात्मवस्तथावयवः ॥ ॥ अस्मानिति  
 ॥ अर्द्धद्विदित्वादनवम ॥ अयावाहयुहमिति अयनयत्यर्थः अयावहमिति ० ॥ अयवाहयवर्चीचीनः ० ॥ अयवहमसम्पन्नं यवायकयवात्की  
 त्यर्थः ॥ अयवहवर्द्धदल्यन्त यार्थमागता दल्यन्तीत्यर्थः दल्यन्तिनिति कृत्यन्त ॥ काटवीनमिका नम्न लम्बादिनीयां लम्बा सहितं नीलकण्ठं स्वर्णी  
 वत् यूद्धतां रुवतां काटवीकिता ॥ यदायदायूद्धं तदातदारुवतां रुवतां दीनां नक्त्यर्थः काटवीविवस्त्राकिता तताऽधिकं रुवयो नृपनासि रुवाहा  
 त्यर्थः ॥ काटवीत्यपि यः किं मूषुत अयवहवन् ॥ अलातवकुवन् उन्मुक्तसमूहवत् ॥ ॥ यत्काश्चमित्यादि ॥ यत्काश्चमनिबूद्धमाकर्णं नन्नायापिः  
 क्रियतः ० तिसम्पन्नः ॥ ममातिसम्पन्नं ममववदानात् ॥ ॥ वाद्यवनलङ्घिः ॥ ॥ अनूद्धस्यवीर्याख्या विवाहः क्रियतां विहा ॥ जम्बूलमालिकाद  
 र्दं एवादिममकायत ॥ अलातवतावदः ॥ अलातवदः ॥ अनूद्धस्यवयोऽस्य वीर्यतामयेयः ॥ प्रथमः ॥ संसर्गः ॥ याश्चात्यागियदः ॥ सेवीश्याख्या